

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Karácsony.

A menny azur boltozatán,
Kelet dús viránya fölött,
Egy szép csillag kelt nagy útra,
Legfényesebb milliók között.

Tudósok és bölcs férfiak
Várták, lesték jövetelét;
Hisz már évezredek előtt
Próféták megjövendölék.

Jövendölék, hogy születik
Egy kis gyermek nagy sokára . . .
— És a csillag sugárkévét
Szórt egy istálló falára

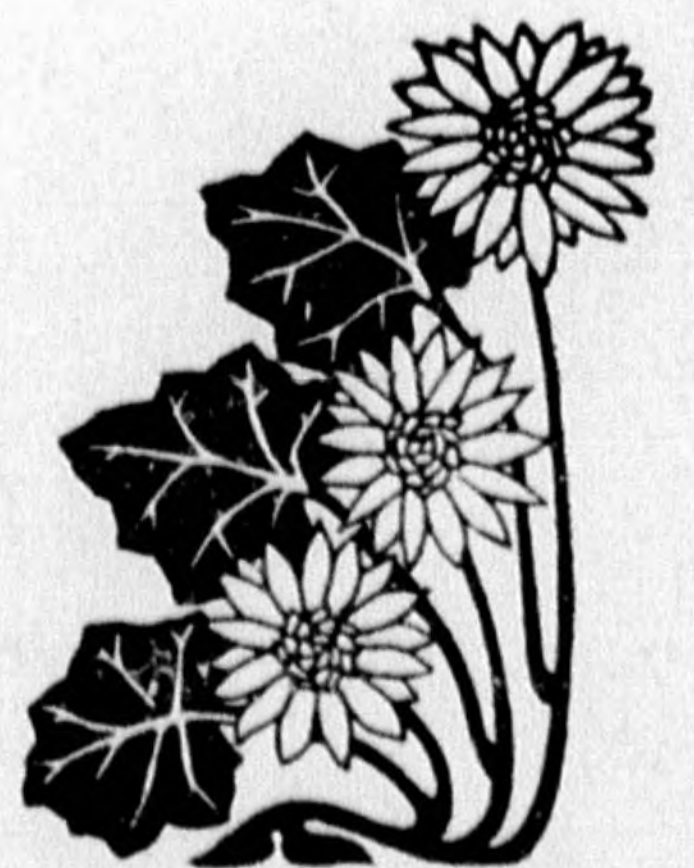
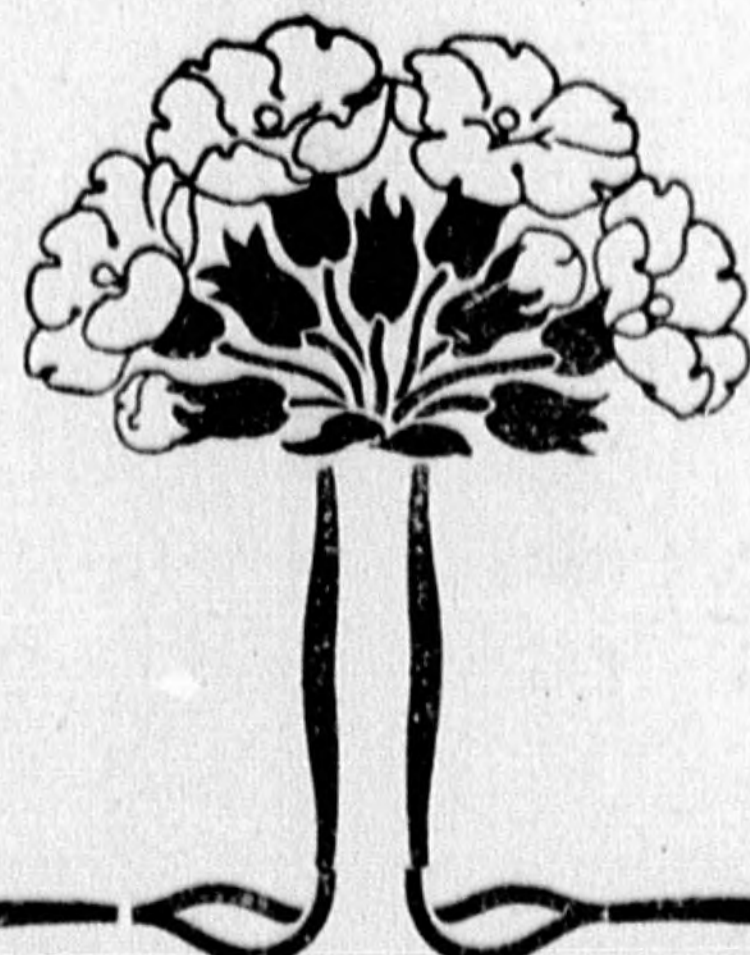
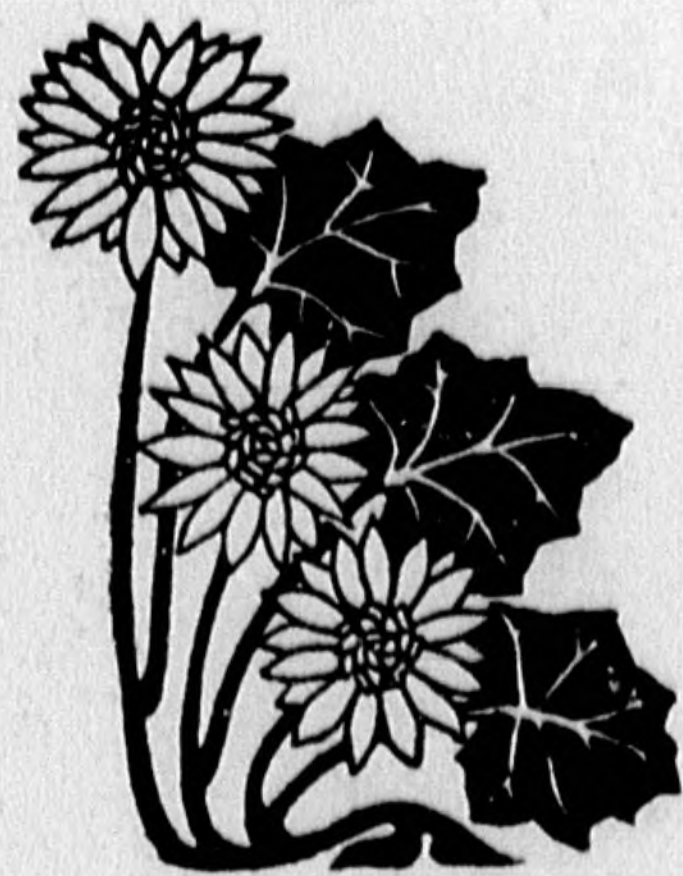
Betlehemi istállóban
A szent Ige megszületett
És lobogva a föld fölött,
Örökfényű sugárt vetett.

A szabadság, egyenlőség
S a szeretet dicső lángja
Volt a sugár, mely a szivek
Mélyégeit által járta.

Gyűlölségnek és rabságnak
Összetörve zord bilincse:
Csak az örök szeretet él,
Hogy áldásit szórja, hintse.

Oh csak éljen lelkünkben az
Örök Eszme dicsősége!
S izzó legyen a szivekben
Hit s szeretet erős fénye!

Kigyósi G.

Karácsony.

Irta: Dr. Molnár Samu.

Már inog a hatalmas épület, melynek a nagy trójai hős, a kegyeletes Aeneas veté meg az alapját. — Az ó-kor utolsó állama is közelg a végbukáshoz. Népe elaljasodott. A becsület s erény kihalt sziveikből. A bűn oltárára hordák áldozataikat. Elhagyják isteneiket s embert imádtak Isten helyett.

Ezen általános elfajultság korában jelent meg a nagy reformátor, a próféták által jövendölt Messiás, a világ megváltója, aki, mint az ó-kori Prométheusz, az égből lehozta a tüzet az emberekbe, hogy megtisztítsa a világot.

Betlehemben, egy istállóban lőn testté az ige, mely hivatva volt az emberiség szellemét átalakítani és egy új erkölcsi világrendet alkotni. Úgy született 1902 évvel ezelőtt a mai napon Jézus Krisztus, mint minden más szegény fiú, csak a mennyből özönlő glória, az angyalok megjelenése, a vezető csillag, a hódoló királyok aranya és mirrhája árulta el, hogy ma született a világ Megváltója. És azóta minden évben és a jövőben is, a míg gyermekek lesznek a világon a római katolikus hit világa mellett Karácsony éjszakáján mindig angyalok fognak járni a földön és a kis Jézuska jászola fölött ragyogni fog a vezető csillag és a három keleti király hódolattal fogja lábai elé halmozni az aranyát, a tömjént és a mirrhát. . . . Jézus Krisztus, a szeretet prófétája, Judaea nemzetségéből jött a világra; de nem csupán Judaea fiaért, hanem az egész világért szabadító lett Ő, mert széttörte a bilincseket, a melyek bűnhöz láncolták az emberiséget. Áttörte azon emberi erőttől áttörhetetlen válasz-

falat, a mely elválasztá az emberiséget végcéljától. Széttiporta a csábitó kigyó fejét. Megtöré Lucifer hatalmát s a sötétség szelleme megszűnt uralkodni a világosság felett.

Eszméket csepegtetett Ő az emberek szívébe, minőket még ajk nem hirdetett; fenségeseket, minők a nap, hold és a csillagok; tanokat, melyek messze túlszárnyalják az ó-kor minden bölcsészeti rendszerét.

Judaeában kelt föl ez a Nap, jótékony világosságot árasztva szét, — világosságot, — mely fényt áraszt a világegyetem minden pontjára.

Izrael népe teljesülni látá reményeit. Hiszen a prófétáktól megjövendelt Jézus Krisztus született e mai napon és már köztük járt-kelt Ők persze azt hívék, hogy Krisztus majd kezébe ragadva a választott nép zászlaját, vissza fogja küzdeni szabadságát, el fogja foglalni királyi székét és vissza fogja varázsolni Dávid és Salamon fénykorát.

Azonban ők tévedének. . . Mert Jézus Krisztus ugyan reformátor volt, de nem forradalmár, Jézus nem akarta romba dönteni az állami szervezeteket. Ő javítani akart, erkölcsöket nemesíteni és az igazság megismerésére vezetni a népeket.

Fáklyát lobogtatott ő magasan, nem azért, hogy gyújtson, hanem hogy terjessze a világosságot. Enyhe zephyr vala, mely megtisztítja vala a levegőt, nem dühöngő orkán, mely rombolást és pusztítást hagy maga után.

És „az eszme, melyet a népek szívébe oltá, ma már megtermé gyümölcsét, a szabadságot”. És, ha majd valóban visszhangra fognak találni a jászolban született Megváltónak szavai az

egész földön és ha majd a népek szívében olyan hit él, mely

„ fénylő firmament
S a betűk rajt: nap, hold s a csillagok” ;

akkor jó a kor, melynek „jövendő hasonája” volt a Messiás tana. Akkor fog ébredni a szabadság hajnala:

„Mert nép addig szabad nem lesz soha,
Mig lelke nyűgét mind le nem veti
És századoknak harca kell elébb
És századok során kell még lobogni,
A Messiás szavával gyújtott fénynek,
Mig népek lelkén át világít,
Mig mind megértik tiszta szójátát
S szabaddá lesznek szívben s lelkileg”

(Isk. IV. 2.)

A Názárethiek fejének zászlóján jellegeként: a *béke és szeretet* tündököl. A nagy Názárethi nem fegyverrel hirdette tanát, mert hiszen:

„A ki fegyvert ragad . . .
Ugymond ő — az fegyver által vész el!
Tehát, aki harcol — az halálra méltó”.

hanem:

„A béke szent szavával győz — szelid
Igét csepegtet a nép lelkébe —
Nemesre, jóra buzdít és tüzel
Embert szeretni és Istent imádni
Az égben bizni, — csüggedésben
Magán segíteni hiven megtanítja”.

(Iskariot III. 3.)

Ez által lett Jézus Krisztus a szeretet tanának szerzője és annak képviselője marad örökké. Mig ember lesz, szeretet is lesz és folyton áldani fogja nevét annak, ki e magasztos isteni tant hirdette, érette küzdött és végre, midőn meghalt eszméiért a *szeretettől áthatva* mondá: Atyám! bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek!

Épen azért magasztos ez az ünnep, Jézus Krisztus születése napja, mert ez a *szeretet és kiengesztelődés ünnepe*.

TÁRCA.

Piros karácsony a Cserna-Gora alján.

Lassan szállingózik lefelé a fehér hópehely, mint finom gyapju teríti be a megfagyott földet: a sikot úgy mint a völgyet, mint a magas Cserna-Gora égnek meredő csucsat.

Lassan, csendesen pislog az őrtűz. A nedves fa csak füstöt ereszt, de meleget nem. A pislogó őrtűz mellett vékony köpenyegbe burkolódzva ott heverésznek a nagy magyar alföld napbarnított fiai. Mig ezek meredt tagjaikat dörzsölve el el beszélgetnek az elhagyott otthonról, Hajdu Pista alig harminc lépésre töltött fegyverére támaszkodva nézi a lassan lefelé hulló hópelyheket. Előtte egy égnek meredő csucs a Cserna-Gora, jobbról egy feneketlen mély völgy, balról? Mit tudja ő, hogy mi van balról. Neki azt mondta a hadnagy ur: előre vigyázzon, vajon nem jön-e bosnyák, s ha jön, lölje le, hát ő nem nézett sem jobbra, sem balra, hanem előre: hogyha bosnyák jön hát lelője.

És nézett Hajdu Pista előre. Nézte a Cserna-Gora oldalán azokat a sötét fenyőerdőket, a százados fenyőfákat, az égnek meredő sziklákat, s a lassan alá hulló hópelyheket. Mig nézte . . . mig nézte, eltűnt szem elől a magas szikla csucs, el a sötét fenyők . . . végtelen lapály terült el előtte.

Azon a lapályon ott volt egy kis falu . . . A faluban megkondultak a harangok . . . Lassan szállong alá a hópehely s az ablakokban megcsillan a méceses halovány világa.

Az az ő faluja. Az a méceses ott az ő házában ablakában ég . . . ott bent a szobában a keresztlábu asztalon egy kis karácsonyfa áll, cukor van rajta meg mézes kalács, s az asztal körül a szőke kis Julcsa meg a Jancsi gyerek áll s nézik a szép kis karácsonyfát s kérdik apjoktól, hogy ezt mind a kis Jézuska hozta karácsony napjára? Ő azután az egyik térdére ülteti a Jancsit, a másikra Julcsát s kezd nekik mesélni a kis Jézuskáról . . . Oh, mily boldogok, mily boldogok azok . . .

»Gewerheraus« hangzik végig a várta ör szava s hosszan, vontatottan fut végig a völgyön, hogy mint visszhang visszafeleljen a Cserna-Gora sziklás oldaláról.

Hajdu Pista a magyar alföld kis faluja, kis háza helyett a Cserna-Gora magas szikláit, sötét fenyőit, hulló hópelyheket látja maga előtt. Azok susognak neki ismeretlen nyelven ismeretlen mesét, hogy itt élt a Markó, a hős Dankó királyfi . . .

De Hajdu Pista nem értette ezt . . . az ő szíve oda vágyott vissza . . . szemei előtt az a karácsony est lebegett . . . s elgondolta, hogy ma is karácsony este van . . . mily jó lenne ott velök, köztük . . .

Egy puska lövés dördül el a légben . . . Hajdu Pista fegyveréhez kap. Itt a bosnyák, döfné Hajdu Pista, de sebesebb a golyó s mig a Cserna-Gora sötét fenyőfái ismeretlen nyelven regéket susognak hős Markó királyról s a szép Daniczáról, Hajdu Pista golyótól találva elterült a puha, frissen esett hóra . . .

S mig haldokló lelke előtt az édes otthon, a térdén ülő szőke Julcsa, a kis Jancsi képe

jelenik meg, kiknek ő regét mond a kis Jézuskáról, úgy látszik előtte, mintha a karácsonyfa apró gyertyája lassanként elégne . . . sötét lesz . . . nagyon sötét . . . örök sötétség . . .

Lassan száll alá a hópehely . . . a Cserna-Gora sötét százados fenyői regélnek tovább hős Markó királyról s a szép Daniczáról . . . Hajdu Pista pedig ott fekszik halva . . .

Ott abban a kis faluban pedig megkondul az esteli harangszó . . . lassan szállingózik alá a hópehely . . . az ablakokban felcsillan a méceses halovány világa. Bent a szobában a meggyújtott karácsonyfa előtt ott áll a szőke Julcsa meg a Jancsi . . . s mig ajkuk hála imát rebeg a kis Jézuskához a sok szép ajándékért . . . s gyermekteg arcukon az öröm mosolya van . . . Hajdu Pista holt tetemét behullotta a szállingozó hó . . . s a Cserna-Gora sötét fenyői regélnek neki tovább a szép Daniczáról s a hős Markó királyfiról.

Bibó-Bige György.

A honvéd özvegye.

— Irta: Sziebenburger Károly. —

Uram! ne nevezzen többé anyjának!
»De édes jó anyám?»
»Nekem nincs gyermekem!»
»Az örök Isten szent nevére! anyám, anyám! mit jelentsenek szavaid!»
»Hallgasson meg« — mondá Doroginé az előtte remegve álló ifju Alexiusnak, kivel e párbeszédet a pazar fénynyel diszitett teremben folytatá. Az éltes nő kezében egy hirlapot izgatottan szorongatott, majd kérő sze-

Áldott szép ünnep, a béke és szeretett ünnepe, a Karácsony! Te vagy fehér takaróddal az ártatlanság ünnepe, a megváltó és üdvözítő szeretet ünnepe, minden ünnep között a legszebb, legszentebb, legtöbb örömet sugárzó! Bizonyára a jászolban született Jézus Krisztus nagy szeretetének roppant fénytömegéből reánk is esik egy egy sugár a karácsonyfa közelében. belopódik a szívünkbe, elúzi onnan a sötétséget, megolvastja melegével a fagyot és a puha, fogékony talajból földidéri a türelmet, a szelidség, az irgalom virágait.

Hiszen a szeretetnek kell áthatnia intézményeinket és szokásainkat; ez tesz türelmessé egymás iránt és egyesíti erőnket a nemzet és a haza javára. *Mily sok erőt köt le az egymás ellen való folytonos védekezés; holott a nagy nemzeti munkára egyesülve, ez az erő-összeg kiszámíthatatlan előnyt biztosítana a közjó javára.*

Azért hát szűnjék meg e magasztos ünnepen a keserűség szívünkben. adjunk e nagy napon kezet a jónak, a nemesnek előmozdítására. bocsássunk meg ez örök ünnepen ellenségeinknek és öleljük szívünkre szeretetteinket a magunk jóvoltára, az Istennek dicsőségére, a ki fenn lakozik a magasságban, de azért jelen van mindenütt, örökös mindnyájunk felett, — hogy legalább e napon legyen békesség a földön a jóakaratu embereknél!

Vajha mindenki megértené az írás szavait! . . .

Azért hát e nagy napon a jászolban született üdvözítő emlékünnepe s az egész világ s különösen az ártatlan gyermekek legszebb ünnepén, álljunk mi is az ajándékkal megrakott, aprógyertyák fényében tündöklő fenyőágak

alá és gyermekded szívvel hangoztassuk:

Dicsőség az Istennek. Örvendezzünk!

Békesség a földön a jóakaratu embereknél.

[Örvendezzünk!

Betelt az idők teljessége; megszületett a Megváltó.

[Örvendezzünk!

Visszapillantás.

Irta: sz. v.

Ha rövid pillantást vetünk az immár tovatűnő esztendőre, sok kedvező pluszszal zárhatjuk le Baja város ez évi chronikájának lapjait, mondhatni talán évtizedek óta nem oly kecsegtetően, mint most!

És mintha a város fejlődésére mutató intézmények, annak a rosszakaratu aggodalomnak megcáfolásául lettek volna teremtve, hogy a múlt évi orsz. képviselő választás teljesen elvágta az útját Baja város jövő fejlődésének . . .

Pedig ép az ellenkezője jő ki eredményül a lefolyt év eseményeiből, és azt vonhatjuk le tanulságul, hogy igenis ez a város fejlődni fog, és valaminthogy igazi jólét csak szabad, független hazában virágozhatik, ez az általános tétel áll egy szűkebb körre, egy városra is alkalmazva, aminthogy megfordulva áll az a mondás is, hogy „szolgalelkű népek üres a tarisznyája”.

Baja város fejlődése történetében az 1902-ik év fordulópontot jelent, ennek a jobb sorsra érdemes városnak rohamos előrehaladását egy szebb jövő felé!

Lássuk hát egyenként a jelen esztendő fejlődésének történetét I.) kulturális, II.) mezőgazdasági, III.) közlekedési, IV.) ipari, V.) kereskedelmi, VI.) igazságügyi, VII.) közegészségügyi szempontokból.

mekkel jelöli ki Alexiusnak maga mellett a helyet, a melyre a fiatal ember megkövültlen ereszkedett le.

»Figyeljen uram!«

»Anyám, anyám!«

»Férjem honvéd volt, — folytatá szavait Doroginé — önvédelmi harcunk szent, de véres küzdelmeiben oroszán bátorsággal harcolt.

Budavár ostrománál azon félistenek között, kik első sorban a vár falaira törekedtek, ő is ott harcolt, néhány létrafok volt még előtte, hogy az ellenség gyilkoló tüze közt a vár falára ugorják, amidőn a tulterhelt létra kettőtörtött s férjem az alant meredező szuronyok egyikére oly szerencsétlenül zuhant le, hogy mire már a várfalon nemzeti zászlónk lenggett, férjem szemei megüvegesedtek, azt nem láthatá s a diadalmámor örömkialtásait nem hallhatá; és én férjemnek csak holttestét ölelhetém. Oh! e szurony engem örökre bánatos özvegygyé s három éves egyetlen kis fiunkat árvává tevő . . . Elzárkózva az emberek zajától, csak magamban sírtam, zokogtam; környezetem örömet a diadal felett, könnyeimel, végtelen fájdalom nyilvánításával nem lohasztám; hisz magyar nő, honvéd neje voltam; istenem akarta, hazám kívánta ez áldozatot. Magyar nőnek nyilvánosan könnyezni nem szabad a nemzeti közörömben.»

»Anyám! sokat szenvedett jó anyám!« rebege Alexius.

»Folytatom uram! . . . Pár nap mulva kis fiammal s néma fájdalommal távoztam a fővárosból Debrecenből nem nagy távolságra eső birtokomra. Lelkem szentebb érzelmei és szeretetem összesége gyermekemben összpontosult. Nap-nap után mulott, a midőn önvédelmi harcunk fénylő egére zord felhőként ereszkedett le az osztrákoktól segélyül kért orosz haderő betörésének híre. A dúló vihar, nemzetemet enyészettel fenyegető vész,

mindinkább közeledett az én birtokom felé is, a környék lakói menekültek, én azonban férjem öreg, hű szolgájával s pár asszony-cseléddel kastélyomban maradtam, azt gondolva, hogy a sujtó istenség keze azon nagy csapásban, a melyet férjem elvesztésével reám mért, már kifáradt, de hisz veszteni valónk — az életet kívül — mi lehetett egyéb. Az életet előttem kis árvám jövője tette kívánatosá. És mégis léteimet végkép összeűző csapás csak ezután következett be.

Kis fiam egyik verőfényes nap alkonyán gondatlanul játszik kastélyunk kapuja melletti pázsiton, a midőn egy kozák század élén egy kapitánnyal, örült sebességgel kanyarodott be a nyitott kapun, a ló dörömbölést egy velőtrázó gyermeksikoltás multa fölül; a százados lova gázolt szerette kis fiamon először keresztül s életet üdve a vaspatkók alatt nyögé ki ártatlan lelkét. Mindez egy pillanat műve volt s mindezt kastélyom ablakából — a nélkül, hogy segélykiáltást hallattam vagy segélyre siethettem volna, — látnom kelle. Elmezavartan, mint pokolbeli furia rohantam a lépcsőzetten lefelé, a lováról leszálló századoshoz igyekeztem s egy pillanatig meredt szemekkel néztem rá, mintegy lelkembe vésve fiam gyilkosának vonásait s a másik pillanatban éktelen sikoltással vettem reá magam s tiz körömöm véres barázdát szántott napbarnított arcán, s a vad harci erre ökölbe szorított jobbával oly hatalmas csapást mért reám, hogy eszméletlenül rogytam össze . . .

Mi történt velem ezután? azt csak öreg cselédem rövid elbeszélése után vázolhatom. A százados, midőn összeestem, kardot rántott s átdöfni akart, de szándékában egyik tisztársa akadályozta meg, szikrázó szemekkel álltak körül s szolgám előtt értelmetlen szitkokat hangoztatva, majd engem, az eszméletlent a pincébe dobtak s ajtaja elé kozá-

I. Kulturális intézmények.

A lefolyt év kulturális mérlegét minden kétséget kizárólag nagy nyereségekkel zárhatjuk.

Talán alig találunk esztendőt, amely annyi törekvést mutatott volna e téren, mint az idei és habár nagyrészt még papíron vannak a létesíteni szándékolt kulturális intézmények, már csak rövid idő kérdése a megvalósulás stádiuma.

Mindent összegezve:

1) a városi színház, 2) a városi nép- és polgári iskola új épülete, 3) az állami tanítóképző intézet nagyszabású kibővítése, 4) a »Bajai keresk. ifjak egyletének« esti kereskedelmi tanfolyama, azok az intézmények, melyek részben megvalósultak, részben a legközelebbi jövőben kivitelre várnak.

1) Ami a színház-kérdést illeti, azt — mint már előző állásfoglalásainkból is kitűnik — a legszerencsétlenebb formában tervezik. Sem a színház válfaja, sem a helye nem felel meg a helyi kívánalmaknak.

Baján nyári színpörnek közönsége soha sem lesz, de igenis lenne egy olyan színháznak, mely tavasszal vagy ősszel fogadhat be társulatot, vagyis egy félig kőből, félig fából építendő, esetleg fűthető színháznak. De nemcsak hogy közönsége nem lesz egy nyári színpörnek, de megfelelő szintársulatot sem élvezhetünk a nyári hónapokban. Az elsőrangú szintársulatok ugyanis, mint pl. a szegedi, aradi, temesvári, nagyvárad stb. a nyári hónapokra más régi megszokott állomásokra vannak lekötve, olyan társulatok pedig, mint pl. a szabadkai vagy ahhoz hasonlóak nem képesek nyáron által olyan társulattal működni, mint a téli fősaisonban, hanem virávasárnaptól októberig a társulat egy részét meneszteni szokták és kisebb számú erővel működnek.

Nyári színpörrel tehát magas művészeti cél egyáltalában elérhető nem volna.

De fölötte elhibázott másodsorban a színpör helyének kijelölése, egy a színházbajáró közönség zömétől teljesen félreeső helyre — a vasúti kertbe. Ennek hátrányait és egyáltalában semmivel sem indokolható előnyös voltát, már több ízben kifejtettük. Itt csak arra utalunk, hogy ámbár a belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlés többségének határo-

kot állítottak. A százados tisztársaival szobáimban helyezkedék el, rugdalva, tördelve butoraimat, az udvaron pedig a katonák dorbézoltak. Hosszú órákon át öntudatlanul feküdhettem a nyirkos pincében, a vadállatot is megbénító fájdalom s a hatalmas ütés növelte aléltásomat, a melyből csak öreg szolgám gyöngéd ráncigálása, s halk suttogása térített némileg magamhoz.

»Jó asszonyom az ég szerelmére! térjen magához, meneküljön!«

»Mi történt? . . . hol vagyok? . . . kérdém elhaló hangon.

S hű öregem suttogva mondá el a történetet s azt, hogy az őrizetemre rendelt kozák pálinkától teljesen megittasodva, mély álomba merülve hever pincém ajtaja előtt, kitől elhányt köpönyegét és csákóját összeszedve s reám adva nógatott, unszolt a menekülésre. Roskadó léptekkel haladtam a sötét éjben az udvaron keresztül a szerte horkoló kozákcsoport közepett, szobáimból a tiszték dőzsölő, rekedt-hangú monoton éneke hallatszott le; öreg cselédem visszamaradt, nehogy kettőnket hamarabb észrevéve, engem is veszélybe döntson, a katona köpeny eltakarta női öltözéket s én fel nem ismertette jutottam ki udvaromból a szabadba, itt elhányva magamról az utálatos katona mezt, céltalanul, ingó léptekkel haladtam lelkemben oly marcangoló fájdalommal, a melyet az örök gondviselés tán nem is a törekeny emberiség számára tartott fenn. S e ki nem fejezhető kínos érzélem minduntalan meggyökeresíté lábaim. »Vissza, vissza! gyermekem holttestéhez, vissza! gyermekem gyilkosához!« fuldoklám. Borzalomteljes ut volt ez, a sötét éj némasága, a járatlan utak bizonytalansága, kimerültségem már-már erőt vett rajtam, a midőn távoli kocsizörgés moraja hallatszott, kiáltozni kezdék, a zörgés erre mindinkább erősödött s én is végső megfeszítéssel kettőztetem lép-

zatát, nem adjuk föl azon reményünket, hogy a jobb meggyőződés a terv kezdeményezőit is megfogja szállni. Addig is tőlünk telhetőleg minden törvényes eszközt igénybe veszünk, hogy a nyári szinkör tervének megvalósulását megakadályozzuk!

A színházzal kapcsolatban említjük a színügyi bizottság szinte nem ép szerencsés választással történt megalakulását.

2) A városi elemi és polgári iskola új épülete már közgyűlési határozaton alapszik. Kivitele is küszöbön áll. A Szent-Antal-utca sarkán levő Vojnits-féle háztelek a Pfeiffer-féle házhelylyel kapcsolatban képezik az új iskola helyét.

Bármily kívánatos, hogy a népoktatás mentől kényelmesebb otthont nyerjen, erre a költséges építkezésre — mint a városi ellenzék annak idején kifejtette — még nincs olyan égető szükség. A jelenlegi épület csekély átalakítással teljesen megfelelő lett volna.

Hozzájárul még, hogy az építkezés céljára a telekkel meglehetősen pazarul bánnak, a mennyiben az iskolát — ha emeletre terveznék — fele akkora helyen lehetne megépíteni és így egyrészt monumentális, impozáns épületben lenne elhelyezve úgy a nép-, mint a polgári iskola, másrészt pedig a telek másik felére esetleg a színházat lehetne elhelyezni.

3) A m. kir. állami tanítóképző nagyszabású kibővítése már úgy látszik a tavasszal kezdetét veszi. Félsszer akkora terjedelemmel fog birni az új épületszárny a jelenlegi tanintézet épületnél és ehhez hasonlóan emeletnyi magasságra emeltetni.

Az építési munkálatok is már kiadattak és a város közgyűlési határozattal a szükséges telket átengedte.

Az intézet kibővítése folytán a bennlakók száma mindenesetre örvendetes növekedést fog majd felmutatni és ezzel kapcsolatban a fogyasztás emelkedése is egy kis lendületet veendő városunkban.

4) A »Bajai Keresk.-Ifjak Egyesületének« esti kereskedelmi tanfolyama f. év október hónapja óta működik és célja a kereskedő-ifjakat a könyvvitelben és szépirásban kiképezni. A tanfolyamon hetenkint kétszer tartanak előadást Erdős Jakab polg. iskolai igazgató és

Toch Zsigmond néptanító. Az egyleti tagok teljesen díjtalanul élvezhetik az előadásokat.

II. Mezőgazdasági intézmény.

Agricultur fejlődésünket a lőkert közelében levő m. kir. állami kertmunkásiskola képviseli, mely az idén készült el egészen. Terjedelme 46 katasztrális hold. Célja a dísz-, konyha-kertészet, faiskola, gyümölcs- és szőlő-műveléshez szakértelemmel bíró, értelmes munkások nevelése.

Az intézet Hegedűs József tanár és Kovács Zoltán okl. kertész vezetése mellett működik és jelenleg 10 kertészgyakornok nyer kiképzést.

A tanintézet három fő és három melléképületből áll:

1) Az első főépületben a tanterem, az internátus, az étterem, a hallóterem, a kórterem és az iroda vannak elhelyezve.

2) A második főépület az intézet vezetőjének lakását foglalja magában.

3) A harmadik főépületet a munkaterem képezi.

4) Az első melléképület a viztorony egy 46 hectoliteres rezervoírral.

5) A második melléképület egy kisebb pavillon kiegészítő vízmedencével.

6) A harmadik melléképület egy tágas vírágház.

III. Közlekedési intézmények.

A lefolyt évben városunk közlekedésügyi fejlődése egy kiváló fontosságú és egy bár csekély jelentőségű, de azért figyelmen kívül nem hagyható intézménnyel gazdagodott.

Az első a baja-báttaszéki vasut építésének perfect elhatározása, a második pedig az ez évben életbe lépett pénzküldemények és csomagok házhoz szállításának intézménye.

1) A baja-báttaszéki vasut megépítését az orsz. függetl. és 48-as párt pártkérdésévé tévén, a lefolyt év folyamán erős agitációt fejtett ki az országgyűlés képviselőházában. A kormány belátva a kérdés országos fontosságát, nem térhetett ki a további elodázás elől és elhatározta, hogy a baja-báttaszéki vasuti hidat és az ezzel kapcsolatos vasut vonalakat 1903. legkésőbb 1904-ben megépíti és az építés költségeiről a 200 milliós beruházási kölcsönben

teim, a koci végre utamat keresztézé. mentve valék. A magyar tábor felé menekülők voltak, kik engem már ájultan emeltek kocsijukra s itt eszméletem ujjlag elhagyott, mire magamhoz tértem, már biztos hajlék alatt voltam, gyengéd ápoló kezek érintését érezem. Több napon át feküdtem itt élet-halál között, környezetem örökös ápolása megtartott az életnek. Itt hallám azonban, hogy a dorogi kastélyt a kozákok felgyújták és szédülták, s odahagyott füstölgő üszkei között egy gyermek és férfi csontvázai fehérlenek. — E csontok kis gyermekem és hű szolgám csontjai valának. De itt jutott tudomásomra az is, hogy a kastélyomat felduló kozák század parancsnoka: a gyermekemet eltipró Dondorov Konstantin százados. Arca amaz isszonyatos pillanatban kitörölhetetlenül vésődött lelkembe s nevének tudata boszúm biztosítékává vált. Boszú, vérboszú emészté ezentúl létemet.

Ezutáni szabadságharcunk a világosi fegyverletétellel csakhamar véget ért. A nagy, küzdelmes napokra sötét éj következett. Az orosz sereg kitakarodott a véráztatta földről s vele Dondorov százados is. A gyermekétől megfosztott anya sűrű átka és el nem oltható boszúvágya követé és szemmel tartá őt.

S én a gyenge nő, eltökéltem felkeresni a férfit, bárhol tartózkodjék is. Oroszul kezdtem tanulni s egy tekintélyes orosz-lapot jártattam, a melyből pár hónap múlva értesültem, hogy azon kozák ezred Varsóban tartózkodik. Utlevéllel ellátva odaérkeztem. A katonai kaszárnya mellett leselkedve, ólálkodva, kétszer láttam Dondorovot kilovagolni, de közelébe nem juthattam, hogy törömet, önvessztemmel bár, szívébe mártsam; egyizben mint kéregető, lakosztályába hatoltam be, a százados ismét nem volt honn, itt értesültem, hogy Dondorov neje, mig ő hazánkban kegyetlenkedett, elhalt; kis csecsemő fiú gyermeket hagyván hátra. Ah! tehát így van ez jól, gyermekért gyermek. Megölni ez ártatlant?...

nem, nem! de megfosztani atyját tőle, igen! Tervemet pár nap múlva végre is hajtám... — és itt Doroginé sebesen kezdé befejezni szavait, szemeit élesen szegezve Alexiusra — a gyermeket elraboltam, magamhoz vettem és neveltem; de hazámba visszatérni — Dondorov fölkeresésétől tartva — csak évek múlva mertem. S ez elrablott, ez atyjától megfosztott, e felnevelt gyermek?...

Ez utolsó szavánál Alexius izgatottan, halálsápadtan emelkedett fel helyéről. Az anyjának vélt Doroginé bekezdő szavai világossá lettek előtte. Az elrabolt, felnevelt — ő vala! Ajkának vonaglása, lelkében dúló vihárt sejteté! tompa hangon töré meg a csendet:

»És atyám?!...«

»Olvassa uram!« válaszolá Doroginé, a kezében levő hirlapot az ifjúnak átnyújtva, ki lázas mohósággal futá át a következő sorokat: Az 1849-iki orosz invazióból nálunk is vad kegyetlenségéről ismeretes Dondorov Konstantin akkor még százados, jelenleg a Sipkaszorost körülzáró egyik kozák dandár parancsnoka, egy kémszemle alkalmával, a törökök által megtámadtatva, vad kegyetlenséggel vagdaltatott össze s holtteste a veziknyei völgyben találtatott fel.

Az ifjú kezéből görcsösen ejté ki a hirlapot s Doroginé lábaihoz roskadott, az özvegy szemei az ifjúra tapadtak, szavai kísértetiesen hangzának:

»Válasszon Uram! e kebel nem hordta önt, anyja nem vagyok; e föld nem hazája, visszatérhet őseik honába. A boszú művét a sors keze fejezte be. Válasszon!»

Végzetem, igaz, nem magyarnak szült, — szólt felegyenesedve az ifjú, — de e nemesen boszuló kezek magyarnak neveltek. A nagy orosz birodalomban egy ember nem számít, de a Kárpátok földjén igen! Asszonyom — anyám! én itt maradok — fiad vagyok!« És Doroginé évtizedek óta az első csókot nyomta az ifjú homlokára.

gondoskodik. Ezt az elhatározást a kormány tagjai f. év november 29-én az országos nagygyűlés küldöttsége előtt is egybehangzóan megerősítették.

2) A pénzküldemények és postai csomagok házhoz szállítása f. év januárjában lépett életbe és mint a kereskedelmi forgalmat meggyorsító intézmény városunkban is kedvezően vált be.

A házhoz szállítást naponta kétszer, három postakocsi közvetíti a pénzküldemények után 4 fillér, a csomagok után pedig 10 fillér díj lefizetése mellett.

IV. Iparügyi intézmény.

Mint kiválólag fontos és városunk iparügyének hathatós szolgálatában álló intézményt az ez évben létesült ipari hitelszövetkezet említhetjük.

Ez ipari hitelszövetkezetnek célja: tagjainak anyagi helyzetét javítani az által, hogy őket takarékoságra és pontosságra buzdítja, vállalkozásaikban segíti s hiteligenyeiket kielégíti.

A szövetkezet az 1898. 23. t.-c. értelmében alakult és az Országos Központi Hitelszövetkezet rendes tagjai közé belép.

A szövetkezet cége »A bajai ipari hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.«

A szövetkezet tartama a bejegyzéstől számított 25 évben állapittatik meg, mely időtartam azonban a közgyűlés határozatával meghosszabbítható.

A szövetkezetbe csak olyan teljes korú egyén léphet be, ki a szövetkezet kerületében iparos vagy ipari munkás és vagyona felett szabadon rendelkezik.

A szövetkezet váltókölcsonnt csak hitelképes tagjainak és legfeljebb hat havi lejáratra adhat.

A lejárt váltó meghosszabbítható, de rendszerint csak az eredeti kölcsönösszeg egytizedrészének törlesztése mellett. A törlesztésnek elmaradása esetén a meghosszabbítás megtagadható és ha három ízben elmarad, mindenesetre megtagadandó.

A szövetkezet leszámíthatja tagjainak váltó-követeléseit és tagjaitól (ugy megbízás, mint engedményezés útján) behajtás végett elfogad mindenféle követeléseket.

A szövetkezet előleget és kölcsönöket ad tagjainak szakmabeli ipari készítményeikre, számlaköveteléseikre, állani vagy más biztos értékpapírjaikra és sorsjegyeikre.

A szövetkezet a) nyersanyagraktárt létesíthet, melyben a tagoknak iparüzletükhöz szükséges nyersanyagokat, félgártmányokat, hozzávalókat és szerszámokat előnyösen elad vagy közvetít;

b) közös termelés céljából műhelyt állíthat föl, melyben a szakmabeli anyagokat feldolgoztatja vagy azokat feldolgozásra tagjainak vagy a tagok egyes csoportjainak kiadja.

c) közös árucarnokot tarthat a tagok szakmabeli készítményeinek értékesítése céljából.

d) a szövetkezet vagy maga vállalkozik ipari szakmunkálatokra, vagy tagjait ily vállalkozásaikban támogatja és munkavállalataiknál a biztosíték letételét közvetíti.

A fentebbi a), b) és c) pontokban jelzett üzletágak csak közgyűlési határozattal és az Országos Központi Hitelszövetkezet hozzájárulása után állíthatók föl és kezdhetők meg.

Ha a szövetkezet a fentebbi d) pont értelmében maga vállalkozik ipari munkák szállítására, e vállalkozások ügyében hozandó igazgatósági határozatok érvényességéhez az Országos Központi Hitelszövetkezet által ki nevezett igazgató hozzájárulása szükséges. Ha ez ily határozatokhoz nem járul hozzá, akkor az ügy haladéktalanul az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatósága elé terjesztendő, mely azután legkésőbb 14 nap alatt végérvényesen határoz.

A szövetkezet saját kebelében egy vagy több iparágra nézve, az illető szakiparos tagok sorából nyersanyagbeszerző, termelő vagy elárúsító szakcsoportokat alakíthat és szervezhet.

Az egyes szakcsoportok szervezési szabályait maguk a szakcsoportok a hitelszövetkezeti igazgatósággal együttesen állapítják meg, de jóváhagyás végett kötelesek az Országos Központi Hitelszövetkezet felterjeszteni.

Az egyes szakcsoportok üzletvitelének föl-

tételeit és módozatait külön üzletszabályok határozzák meg, melyek jóváhagyás végett az Országos Központi Hitelszövetkezetnek bemutatandók.

A szervezési és üzleti szabályok jóváhagyása előtt a szakcsoporthoz üzletét meg nem kezdheti.

Kötelezvényre kölcsönök csak hitelképes szövetkezeti tagoknak és csak teljes fedezet mellett adhatók.

Ily fedezetnek tekinthető, ha

a) az adós teljes biztosítékot nyújtó készfizető kezest állít, vagy

b) az adós tartozásának biztosítására a zálogjog ingatlanra bekebeleztetik. Ebben az esetben a kölcsönösszeg a lekötött ingatlan becsértékének 60%-áig terjedhet.

Ha az adós nő, a kötelezvényt rendszerint a nőnek is, mint egyenes adósnak, alá kell írnia.

A törlesztési időtartam 20 évnél hosszabb nem lehet. Kétszáz koronánál kisebb összegű kölcsönök öt évnél hosszabb törlesztési időtartamra nem engedélyezhetők.

A szövetkezet közgei: a közgyűlés, az igazgatóság, a felügyelő és a bíráló bizottság.

Igazgató-elnök: Gebhardt Dezső.

Helyettes elnök: Czérnai Imre.

Igazgatók: Schmidt Ferencz, Fehér Gergely és Szabó Sándor.

Felügyelő-bizottsági elnök: Nagel Sándor.

Felügyelő-bizottsági tagok: Alföldy Béla, Fischer Emil.

Pénztárnok: Nagy Péter.

Könyvelő: Moder Dezső.

A bíráló bizottság 30 tagból áll.

A szövetkezet tagjainak száma a 200-at meghaladja. Egy részjegy névértéke 50 kor. (Folytatjuk.)

Előfizetési felhívás!

Az esztendő végéhez közeledve innen-onnan két évfolyamot hagyunk magunk mögött és talán fölösleges munkát végzünk, amidőn városunk és vidéke közönségének újra figyelmébe ajánljuk a „Bajai Független Ujságot”

A lefolyt, majdnem két év alatt látta olvasó közönségünk ezt a lapot szerény keretei között is, Baja város és vidéke nyilvános életének nélkülözhetetlen orgánumává válni, alkalma nyilott nem csak becsülni, hanem meg is szeretni a „Bajai Független Ujság” hasábjait

Ami lapunknak politikai irányát illeti, az érintetlenül marad ezentúl is

A „Bajai Független Ujság”-nak ma is a függetlenségi elvek, ma is a legönzetlenebb hazafias célok vannak zászlajára írva, ma is tiszta lélekkel áldoz a magyar eszme oltárán s ma is lángostorral üldözi e magasztos eszmék ellenit.

Szivós kitartással fog a „Bajai Független Ujság” ezentúl is a városi közigazgatás működése felett örködni és ha kell, a mindig tárgyilagos, de szigorú és igazmondó kritikától sem riad vissza.

Irányító, vezető előharcosa marad e lap Baja város jobb sorsra érdemes polgárságának haladásra, fejlődésre törekvő munkájában. Mindig szíven hordja, melegen ápolja a város ipari, kereskedelmi, gazdasági, kulturális érdekeit.

Ezek mellett a „Bajai Független Ujság” ezentúl is élénk és változatos hírvovatra, előkelő, választékos szépirodalmi tartalomra fog törekedni

Teljes bizalommal fordulunk tehát a harmadik évfolyam küszöbén városunk hazafias polgárságához és bizton hisszük, bizton reméljük, hogy az eddig táplált rokonszenvet, a harmadik évben sem vonja meg tőlünk.

A „Bajai Független Ujság” előfizetési ára:

Egész évre . . . 6 K — f

Fél „ . . . 3 K — f

Negyed évre . . . 1 K 50 f

Egy szám ára 12 fillér.

Baja, 1902. december 25.

A „BAJAI FÜGGETLEN UJSÁG”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

HIREK.

T. olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk!

Lapunk legközelebbi száma 1903. január 3-án jelenik meg.

Rendkívüli közgyűlés. Baja város törvényhatósági bizottsága folyó évi december hó 24-ik napján délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a következő tárgysorozattal:

1. A nagym. m. kir. Belügyminiszteriumnak leirata a Baja város közpénztárából fizetett tanítók, tanítónők és óvónők javadalmazásáról alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

2. Ugyanannak leirata az építendő szinkör helyének kijelölésére és a színügyi bizottság megalakítására vonatkozó közgyűlési határozatnak jóváhagyása iránt.

3. A nagym. földmívelésügyi m. kir. miniszteriumnak leirata a földbirtokok határainak megjelöléséről, valamint a dülöutak törzskönyvezéséről alkotott törvényhatósági szabályrendelet tárgyában.

4. A bíráló választmány jelentése a leg több adót fizető városi bizottsági tagok jövő évi névjegyzékének kiigazítása tárgyában.

5. A városi tanácsnak javaslata a Sugovica és a kikötő kezelési költségeihez való hozzájárulás tárgyában a Ferencz-csatorna részvénytársulattal kötött egyezmény meghosszabbítása iránt.

6. Ugyanannak jelentése a homok-, föld- és gyephordási jog hasznóbérbe adása iránt megtartott árverés eredményéről.

7. Ugyanannak jelentése a szegényházi kenyérszállítási vállalat biztosítása iránt megtartott árlejtés eredményéről.

8. Ugyanannak jelentése az új városi köz-kórház fekáliamentes szennyvizeinek levezetésére létesítendő betoncsatorna munkálatainak biztosítása iránt megtartott árlejtés eredményéről.

9. Ugyanannak javaslata a homokvárosi gyermekmunkásház átalakítási munkái után felmerült 181 korona költségnek utalványozása iránt.

10. Ugyanannak jelentése a házi pénztár részére a nyugdíjpénztárból ideiglenesen folyósított 10,000 koronának visszafizetéséről.

11. A városi árvaszék előterjesztése a gyámpénztári értékeknek betörés ellen való biztosítása után fizetendő összegnek a gyámpénztári tartalékalapból leendő kiutalványozása iránt.

12. A rendőrkapitánynak előterjesztése a légszesz tisztaságának vizsgálatáért évi 200 korona tiszteletdíjnak megállapítása iránt.

13. Dr. Gaál Ernő mátéházai hasznóbérlő és Kohn János és társai felsőszentiváni lakosoknak kérvénye a mátéházai VI. számú majorság hasznóbérletének átruházása iránt.

14. Néhai Csanády Mihály nyugalmazott városi kézbesítő özvegyének kérvénye özvegyi ellátásának megállapítása iránt.

15. A bajai szt. Ferencz-rendi zárda főnökségének kérvénye a helybeli zárdatemplom belsőjének javítási költségeihez való hozzájárulás iránt.

16. Risztics Koszta bajai lakosnak kérvénye a város kötetlékébe leendő felvételét kilátásba helyező okiratnak kiadása iránt.

17. Palásthy Szőke Erzsébet szülésznői oklevelének meghirdetése.

Halálozás. özv. Pilinszky Péterné szül. mádi Kovács Erzsébet f. hó 18-án, hosszas szenvedés után, Budapesten elhalt. Tetemét Bajára szállították és nagy részvét mellett temették el a Szt.-Rókus sarkertben levő családi sírboltban. Az elhunytban Dr. Pilinszky Ferencz édes anyját gyászolja.

Uj ügyészi megbizott. Az igazságügyi miniszter dr. Gerevics Ernő bácsalmási járásbírói aljegyzőt a bácsalmási járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbizottnak állandó helyetteséül rendelte ki.

Uj áldozópapok. Szabó Árpádot és Ditelján Jánost (mindketten városunk szülöttei) e hó 20-án szentelte papokká Majorossy János püspök Kalocsán.

Primicia. Szabó Árpád földink, kit e hó 20-án szentelt pappá Majorossy János püspök, karácsony első napján d. e. 10 órakor tartja első miséjét a helybeli plebánia templomban.

A bajai iparoskör 1903. évi január 31-én tartja rendes évi táncvigalmát. Ez alkalommal »A Miniszterelnök bálja« és »Már alszik« c. egy felvonásos vígjátékok kerülnek színre. Mind két darab rendezését Kovács Sándor ur vállalta el, amely már magában véve is a siker biztosítékát jelenti. Bővebbet jövő számunkban.

Szylveszter-estély. A »Nemzeti Szálloda« agilis bérloje f. hó 31-én, élénknek és fölötté változatosnak ígérkező Szylveszter-estélyt rendez. A legérdekesebb pontja lesz az estélynek a tombola, melyen értékeesebbnél értékeesebb tárgyak lesznek kisorsolva. Az estélyen kitűnő zenekar közreműködéséről gondoskodik van.

Felhívás. Tisztelettel felhívjuk az érdeklődők figyelmét arra, hogy az ipartestület tulajdonát képező napilapok 1903. év január 1-én d. u. 2 órakor egy egész évre elárvereztetni fognak. Előljáróság.

Nyilvános köszönet. Azon alkalomból, hogy nagyságos Dr. Reich Aladár orsz. képviselő úr, Czérnai Imre ipartestületi elnöknek 100 koronát azon kérelemmel küldött, hogy ezen összeg öt szegény városi iparos között osztassék ki; fogadja a nemes adakozó úgy a segélyezettek, mint az ipartestület hálás köszönetét. Előljáróság.

Eljegyzés. Kramer Miksa tolnai kereskedő eljegyezte Wiesel Mariska urhölgyet, Wiesel Lipót sükösi kereskedő szép és szeretetreméltó leányát.

Az adai előljáróságba mint az »Adai Ujság« írja, csupa függetlenségi párti híveket választottak be.

Nagy-Kőrös contra Kecskemét — a Bácskában. Zombor város közönsége Latinovics főispán elnöklete alatt folyó hó 22-én közgyűlést tartott. Lallosovics törvényhat. bizottsági tag felszólalt a baja-báttaszéki áthidalási mozgalom ellen. Indítványára a gyűlés a bezdán-kisköszegi áthidalás mellett foglalt állást. Elhatározták továbbá, hogy Frigyes főherceghez és a kormányhoz küldöttséget meneszttenek a főispán vezetése alatt ebben az ügyben. Latinovics főispán kijelentette, hogy az egyik áthidalás nem zárja ki a másikat. Ugyáltszik a derék Zomboriak egy idő óta mi ellenünk nagy-kőrösdi játszanak. Adja az Isten, hogy Baja legyen ez esetben a Kecskemét!

„A bajai kereskedő ifjak” egylete f. hó 23-án tartott gyűlésén elhatározta, hogy szokásos táncvigalmát 1903. február 28-án tartja meg. A táncvigalmat hangverseny előzi meg, amelyre többek közt Szoyer Ilnokát, az operaház művésznőjét igyekeznek megnyerni.

Szabadka tisztujtása. Szabadkán f. hó 19. tisztujtás volt, amely egészen elsöpörte a régi városi hatóságot. A város közgyűlése ötvenhárom szavazatnyi többséggel Biró Károly ügyvédet választotta meg polgármesterré. Pertich Mihály eddigi helyettes polgármesterrel szemben. Mamusich Lázár, a felfüggesztett polgármester egy szavazatot sem kapott. Az összes állásokat a hatósági ellenzék jelöltjei nyerték el s a választás alá eső régi tisztviselők közül csak kettőt hagytak meg hivatalukban.

Főjegyző lett Dulits Jenő (rég), I. aljegyző Vojnics Ferencz (uj), II. aljegyző Kolonits Károly (uj), III. aljegyző Alapfy István, IV. aljegyző Hoffman Kálmán (uj), adópénztáros Jandok Mihály (uj), főügyész Dembicz Lajos (uj), I. alügyész Landauer Adolf, II. alügyész Breuer József (uj), közgyám Romits Pál és Piukovics Antal (uj), községi bíró Kántor Béla, I. alkaptány Kis Péter, II. alkaptány Pertich Ernő, III. alkaptány Mamusics József.

Agyonforrázott gyermek. A bajai bírósághoz jelentés érkezett, hogy Vaskúton Zimmerman Mátyás 11 napos kis leánykáját a bába oly forró vízben fürösztötte, hogy az apró ártatlanság agyonforrázva meghalt.

A bajai izr. hitközség folyó hó 25-én délután tartja elnökválasztó ülését. Mint jelöltek Dr. Bruck Samu és Hesser Gyula ügyvédek állnak egymással szemben.

A szegedi keresk. és iparkamra a »Bajai Keresk. Ifjak« egyletében működő esti kereskedelmi tanfolyam anyagi kiadásainak fedezésére 100 korona segélyt nyújtott.

Lopások. Karlicskó Márton helybeli 1 kóstól a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka egy 53 és egy 26 liter bort tartalmazó hordót elloptak. Karlicskó a rendőrségnél jelentést tett, minél fogva a rendőrség megindította a nyomozást és pedig teljes eredménnyel, mert még a délelőtti folyamán elfogták a tettest *Gyalus Czifra* István személyében, kinél a lopott borokat is megtalálták.

Ugyanazon éjszaka Krékity János rendőr lakásán a nyári konyha ajtaját ismeretlen tettesek feltörni akarták. Krékity észrevette a tolvajokat, s mikor kiment még láthatta, hogy miként menekül az egyik jómadár a kerítésen keresztül Karlicskó kertjébe. Az említett konyhában három sertés husa van füstölőn, arra fáj a foguk Gyaluséknak. Gyalus István lakásán többféle lopott tárgy találtatott. A nyomozás ellene és társai ellen folyamatban van.

F. hó 23-án a csirke-piacon Kiss Istvánné zsebéből 36 koronát tartalmazó tárcáját ismeretlen tettes ellopta. A nyomozás folyik.

Gebhardt Dezső ékszerész kárára segédje Krisztanits Lajos, f. hó 21-én egy 20 korona értékű tula ezüst óra és 278 korona értékű három női aranyóra s lánc elsikkasztása után, munkakönyvének hátrahagyásával, kerekelt oldott. Nevezett ellen megindították a nyomozási eljárást.

Petrovác Lajosnak a Sugovicában levő bárkját, melyben két métermázsas ponty és egyéb halak voltak, f. hó 23. és 24-ike között éjszaka, ellopták. Hja, bőved-este hagyományos a halpaprikás... A kár 200 korona. A nyomozás folyamatba tetetett.

Pénzhamisító napszamos. Szujár György helybeli napszamos megunt a szegénység keserű küzdelmeit. Ennek véget vetendő, hamarosan meg akart gazdagodni. Hamis pénzt gyártott. A gyártáshoz szükséges sajtót és egyéb eszközöket szentjánosi lakásának padlásán helyezte el, hol valóságos pénzverőt rendezett be. Szujár ónantimonból készített hamis 1 koronásokat és 20 filléreseket. A hamisítványok kezdetlegesegek ugyan, de mindamellett alkalmas a siető emberek megtévesztésére. Szujárnak egyik büntársa volt az árulója. A rendőrség ugyanis Kitanity Mihály bajai napszamosot elfogta, mikor egy hamis koronát akart értékesíteni. A letartóztatott ember bevallotta, hogy hol szerezte a hamis pénzt. Kitanity vallomása alapján a rendőrség megindította a nyomozást Szujár ellen, melynek meglepő eredménye lett. A rendőrség Szujárt letartóztatta, a talált hamis pénzeket és gépeket pedig elkobozta. A rendőrség följelentésére aztán az ügyészség Szujár ellen pénzhamisítás, Kitanity ellen pedig hamis pénz forgalomba hozatalának vétsége miatt emelt vádat s ügyökben a szegedi kir. törvényszék ma tartotta a főtárgyalást. Szujár a bizonyítási eljárás folyamán azzal védekezett, hogy a szükség vitte a büntett elkövetésére. A bíróság Gábris András alügyész vádbeszéde után Szujárt hat havi fogházra, Kitanityot pedig 40 korona fő és 20 korona mellékbüntetésre ítélte, Szujár megnyugodott az ítéletben ellenben Kitanity felebbezett.

Nagy karácsonyi kiállítás szemlélhető meg **Sternfeld Vilmos** fő-utcai diszmnűkereskedésében, a hol a legizlésebb kivitelű karácsonyi és újévi ajándék tárgyak a legjutányosabb áron beszerezhetők. Ugyanitt a legújabb és legeredetibb gyermekjátékok a legnagyobb választékban kaphatók. Számos árucikk magyar gyártmány!!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Dr. M. S. Hálás köszönettel vettük

J. Á. Kalocsa. Nagyon köszönjük!

U. M. Szabadka. A karácsonyi számban már nem volt hely. A jövő számok valamelyikében. Üdv!

B. S. Cikke beválik. Kár, hogy későn küldte. Kérünk a jövőben is.

6280. szám.

tk. 902.

Árverési hirdetmény.

A b.-almási kir. jbiróság mint tlkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint Dr. Szirmai Vidor bajai ügyvéd által képviselt Buck Anna almási lakos javára Thaler Mária férj. Sterk Miklósné almási lakos ellen az árverés 300 kor. tőkekövetelés, ennek 1902. évi augusztus hó 14-től járó 6% kamata 40 kor. 20 fill. eddig megállapított 17 kor. ezuttali és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett az 1881. évi LX. t.-c. 144., 146. és 156. §§-ai értelmében a szabadkai kir. törvényszék területén levő Bács-Almás község 2135. sztykvb. 463. hrsz. és 459. ö. i. sz. alatt foglalt ház és beltelekre — tehát annak Thaler Márton kk. Thaler Mihályt és Jánost illető hányadára is — 904 kor. becslésben ezennel elrendeltetik és annak a kebelbeli árverési helyiségben leendő megtartására határidőül 1903. évi február hó 9-ik napjának délelőtti 10 órája kitűzetik, mely alkalommal a jelzett ingatlan a kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezők tartoznak a kikiáltási ár 10% át készpénzben, vagy ovadékképes papírban a kiküldöttnek átadni.

Vevő köteles a vételárat 3 egyenlő részletben

és pedig az 1-ső részletet az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap-, a másodikat 60 nap-, a harmadikat 90 nap alatt az árverés jogerőre emelkedésétől számított 5% kamatokkal együtt a szabadkai kir. adóhivatalnak lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe számíttatik be. A részletes árverési feltételek a hivatalos órák alatt a tkvi. hatóság irattárában és Bács-Almás község-házánál megtekinthetők.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál. Bács-Almás, 1902. évi nov. hó 11. napján.

Funták,
kir. albiró

EMKE dala!

EMKE-papirt, levélpapirt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szivetek.
Magyar fiúk, magyar lányok tudjátok,
Hogy én nektek magyar papirt kínálok.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népnek kínálják;
Nem hagyhat ez magyar szivet hidegen,
Úgy is nálunk annyi minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagyvilág,
Hogy a magyar előre tör s tenni vágy.

EMKE-papirt adjatok a kezembe:
Édes anyám, neked írok én erre,
Van-e ennél szebb papír a világon?
Boltos uram, csupán **EMKE**-t kínáljon!

A fentt megénekelt „**EMKE**“ levél-papíros minden nagyágban kapható

ifj. WAGNER ANTAL

könyv- és papirkereskedésében.

30-5

Feltűnő ujdonság.

DELICE

— Minden hirdetés felesleges
A dohányzó egyszer veszi és
többé más nem szihat

legjobb valódi francia **szivarkapapír** és **szivarkahüvely** kapható az ország minden különleges-ségi árúdjában.

KRAUSZ LIPÓT

arany-, ezüst-, ékszer- és órarakta
BAJÁN.

Ajánlja dúsan felszerelt, jól szabályozott
svájci zsebóráit és ingaóráit.

Arany-, ezüst- és drágakő-ékszerek
legnagyobb gyári raktára.

Ékszer javítások és átalakítások saját műhelyemben végeztetnek.

Minden egyes arany- és ezüst-tárgy a m. kir. fémjelző hivatal védjegyével van ellátva.

Valódi berndorfi **CHINA-EZÜST** evőeszközök és mindennemű **DISZTÁRGYAK** nagy raktára.

—o Órajavítások pontosan és jutányosan végeztetnek. o—

Régi **arany-** és **ezüst-tárgyak**, valamint **drágakövek** becsesértetnek, illetőleg legmagasabb árak mellett vásároltatnak meg.

Ujdonság gránát árúkbán.

— Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. —

ÖZY. SPITZER SIMONNÉ

építési- és fűtőanyagok üzlete

Baján.

Ajánlja saját gyártású, **kitünő minőségű** s így a legjobb-hívének örvendő:

Sima és hornyos (falcos) tetőcserepeit.

Fali-, kút-, járda-, padlás- és homlokzattégláit.

Saját gyártmányú cement-lapjait és hornyos cement-tetőcserepeit.

Aszfalt elszigetelő és fedőlemezeket.

A beocsini cementgyári Unió portland és román cementjeit.

Kitünő minőségű építő és darabos meszet.

Tatai tojás-brikettet. (Szalon szenet.)

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

GÁCSI, BRASSÓI, ZSOLNAI

továbbá

a legfinomabb angol és francia divatkelmékben!!!

Legújabb **angol és francia szabású**

férfi öltönyök jutányos áron,

pontos kiszolgálás mellett készülnek

Práger Károly és Testvére cégnél

BAJÁN,

Takarékpénztári épület.

Egyedüli

ongora raktár

BAJÁN,

ifj. Wagner Antalnál.

SZIVES FIGYELEMBE!

Mivel kereskedelmi utazóknak magánnevőket fölkeresni a nemrégiben hozott törvény értelmében tilos, mélyen tisztelt vevőközönségünk kényelme szempontjából

Fehérnemű gyártmányaink

egyedüli elárúsításával **FISCHER PÁL** bajai előkelő divatkereskedő céget biztuk meg, a hol női fehérnemű ujdonságaink, különösen azonban

Menyasszonyi kelengyék

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig az általunk előírt szabott árak mellett fognak elárusítani, illetőleg a megrendelések ilyenekre elfogadtatni.

Hálás köszönetünket fejezzük ki az eddigi szives pártfogásért és esedezünk, hogy azt megbízotunkra átruházni méltóztassék. Ennek reményében maradtunk

hazafias tisztelettel

Stieglitz és Unger
Budapest.

KORCSOLYÁK

legnagyobb választékban

Drescher Gyulánál

BAJÁN.

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

BAJA,

DRESCHER GYULA-féle HÁZBAN.

Eszközöl előnyös feltételek mellett:

Váltóleszámitolásokat.

Jelzálog-kölcsönöket.

Tőzsdei megbízásokat.

Váltó- és utalvány beszedéseket.

Előleget nyújt értékpapírokra.

Szelvény-beváltás.

Értékpapírok, sorsjegyek, bel- és külföldi pénznemek

VÉTELE és ELADÁSA.

Osztálysorsjegyek eladása.

Élet-, tűz-, jég-, baleset és szállítmány-biztosítások

a legolcsóbb díjtételek mellett eszközöltetnek.

Az árú osztály már ez idő szerint elfogad megbízásokat és eszközöl

kötéseket a jövő idényű **pirszén-szállításokra.**

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására juttatni, hogy **Fischer Samu-féle házban** levő

FODRÁSZ ÜZLETET

átvettem s azt az uri közönség kényelmére, teljesen nagyvárosi fodrász üzletek mintájára, rendeztem be.

Hygieniai szempontból is egy **fonfos** s bizonyára tetszéssel találkozó **ujitást** hoztam be. Minden rendes látogatónak ugyanis külön fiókban saját fésűje, saját hajkeféje lesz, továbbá nálam a borotválás többé nem beszappanozással, hanem egy **ujonan feltalált krémnek beecsetelésével** történik. Az ilyen kréme és hozzávaló ecset szintén minden látogatónak a sajátja lesz.

Szorgalmamat és szakértelmemet a mélyen tisztelt közönség jól ismeri, arra utalnom tehát ezzel az alkalommal talán szükségtelen, csupán hálás köszönetemet óhajtom nyilvánítani az eddig irányomban tanúsított pártfogásért s alázattal kérem, hogy szives támogatásukat ezen új vállalkozásomra is átruházzák méltóztassék.

Kiváló tisztelettel

Koledin László,

fodrász.

Nyomatott Nánay Lajosnál Baján.

ÉRTESEITÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy nöm: Tófalvy Béláné több előkelő fürdőhelyen, u. m. **Tusnád, Karlsbad** stb. mint okleveles

masseur és

hidegviz-gyógyászno

működött s mint ilyen előkelő fürdő-orvosoktól elismerő nyilatkozatokkal rendelkezik, magam pedig mint ugyancsak

masseur és tyukszem-vágó

igen nagy gyakorlatra tettem szert — Baján letelepedtünk. Tisztelettel kérjük tehát a n. é. közönséget, hogy adandó alkalommal szolgálatainkat ezen irányban igénybe venni méltóztassanak.

Kiváló tisztelettel

Tófalvy Béla és Tófalvy Béláné

Baja, Kisvásártér 168. szám.

Takarmányrépa

métermázsánként **80** fillérért kapható

Spitzer Károly és fiai

2-2

szeszgyárában.

Dr. BRUSZT L.

a legujabb rendszerű fogtechnikai eszközöket szereztén meg, **kautschuk-, arany-, alumínium- és Viktória-fémes lemezes fogsorokon** kívül készíti a **lemez nélküli (szájpadlás-rész nélküli) műfogak és fogsorok modern fajtáit** is, u. m.: **aranykoronát, aranyhidas és csapos fogakat, aranyhuzalra erősített fogakat** stb.

Fogtechnikai szaksegéd alkazásánál fogva úgy az új darabok elkészítését, mint bármilyen hibás régi darabok kijavítását a legrövidebb időn belül

eszközli.

KARÁCSONYI SZÉPIRODALMI MELLÉKLET.

Jégvirág kisasszony.

Irta: Berkes Imre.

Három kis fázékony katona — mindhárom magyar fiu — megunta a kaszárnya unalmas ridegségét és komor egyhanguságát. Télre való idő volt már, a hegyeken vakító hó, az ablakokon meseszerű jégvirágok ékeskedtek. S amint bámulták mereven, életuntan a furcsa jégvirágokat, nagyokat sóhajtottak, miközben gondolataik a messzi haza rég nem látott boldogságai körül forgolódtak.

— Mily édes volna meleg szobában dicsérni a természet kegyetlenségét, szólott a pufók arcú Gerzsi . . . Megrázkódott s jobban, erősebben szoritotta magához bő köpenyegét.

— Az ám, viszonzta Viktor, a jólelkű professzor, estendén a szamovár alá gyújtanánk, s miként otthon, vidor pajtások és édes leánykák között, tündérregéket szónénk sejtelmes lélekkel a jövődőről.

Ekkor megmozdult az örökké vidám Berci az ágy sarkán, erősen szivta mellrontó rövid szivarját, a füstöket az előtte álló boros arcú legénykék arcához fujván, igyen dörmögött:

— Igaz, fickók, kutya élet ez. Részint a' mián, mert kevés idő multán ide fagyok az ágyamhoz, részint azért, mert agyongyötörnek bennünket az örökös kaszárnyai renddel és tegyelemmel. Ellenben szinte azért vagyunk önkéntesek, vagy mik, hogy segítsünk magunkon. A Piroska nevezetű kapitány, amiként híre járja, lágyszívű gyerek, talán télviz idejére kiereszt bennünket a kaszárnyából. Láthatjátok, hogy nem rossz intézmény a raport. Holnap tehát raportra megyünk, s engedélyt kérünk a künnlakásra. Beleegyeztek fickók?

— Áll az alku, szólottak az elégedetlenek.

— Napos káplár, irjon föl bennünket raportra.

Igy kiáltott Berci s visszafeküdt a hideg, kemény ágyra.

A három kis fázékony katona erősen bizott a Piroska kapitány lágy szívében. (A kapitánynak tulajdonképen valami csunya, kimondhatatlan cseh neve volt, de örökké vörös arca miatt csak Piroskának hívták az önkéntesek.)

I.

A Jégvirág kisasszonyt Giminiának hívták. Minden szívnek meg van a maga fájó, bonyadalmas története, a mely évek hosszú során keserű vagy édes érzéseket szül, boldogságot hoz, vagy a lemondás szürke útjára vezeti a szenvedőt. Egyszerű, jelentéktelen históriák sokoldalú, lázas fejlődésekben gyötrik az agyat, mindennapi eseteket nagyarányu, színes képekké varázsolja a nyughatatlan képzelet.

Giminiának, a szegény, egyszerű olasz lánykának is meg volt a maga regénye. Még ott kezdődött a játszi pajtáskodó multban, a sétatér szerelmesen sugdosó fái alatt, a csobogó viz partján, a hegyek szeszélyesen kanyargó útjain. Pietronak hívták az ifjut; lágy, hízogó hangja volt Pietronak, finom, leányos arca és megvesztegető tekintete. Nem csoda tehát, hogy Giminia neki ajánlkozta ártatlan szivecskéjét . . . És azután? . . . Pietró rossz fiu volt, sok és léha szerelemre áhítozott. Giminia megfogyott, szeme parázsa homályos lett, ifjú teste meggörnyedt, arca virága meglankadt a lesújtó csalódás után.

Itt varrogatott keskeny, illatos szobájában nap-nap mellett, míg özvegy anyja — fakó színe, nagyott néni ke volt ő — folytonos zsörtölődéseivel szinte halálra gyötörte a szegény leányt. Így éltek ők egyhangu napokat, Giminia a nagy üzletbe vitte a finoman elkészített fehérneműt, csekély pénzéről szorgalmasan elszámolt az anyónak, aki azonban nagy ritkán fejezte ki teljes meglepedését.

Mig Giminia varrogatott, az anyóka a két ódon butorzatu, kissé dohos szobát hozta rendbe, amelybe rendszerint kopott szobaurak laktak. Szerény jövedelmű városi hivatalnokok, akik érdektelen, monoton életmódjukkal csöppet sem zavarták meg azt a nyomasztó egyhanguságot, amely a fiatal leány egész lelki világát eltöltötte. Ámbár az anyó nagyon is szerette volna, ha valamelyikőjük komolyan közelednék Giminiához. A jövedelem megkétszereződik, a leány élete-sorsa biztosítva . . . De a Jégvirág kisasz-

szony irtózott attól a gondolattól, hogy ő a deli Pietro után holmi romokkal is megelégedjék.

Ekkor történt, hogy a mogorva szobaurak kiköltöztek az ódon kis szobákból. Giminia megírta a cédulát és a kapura függesztette. Az anyó szörnyen félt, hogy a télire üresen maradnak a szobák, s így a leánynak többet kell majd dolgozni, hogy megélhessenek.

Ugyanez időben engedte meg Piroska kapitány a három fázékony önkéntesnek, hogy a városba mehetnek lakni. Berci vezérlete alatt beköborolták mámoros örömlükben az egész várost, mulattak, alkudoztak, tréfálkoztak a szobát kiadni kívánó mamákkal és leánykákkal. De kedvükre való egy darabig sehol se akadt. Miglen betévedtek a Vigilio-utcába, ahol a két ódon szobát tizennyolc forintért kibérelték.

— Olyan ez a leány, mint a jégvirág, mondta a pufók arcú Gerzsi Giminiára.

— Csakugyan, igazi Jégvirág kisasszony, toldotta hozzá Viktor.

— Mit beszéltek? fortyant föl Berci. Jó, hogy nyomban nem ugrott a nyakatokba. Én ugyan csak megszemléltem. Az arca sápadt ugyan, de a szemei mély erővel lobognak, biztatóan, hívogatóan, mint az őszi éjszakák pásztortüze. S a mosolygása elbájoló volt, varázsos, mint a hajnalhasadás . . . Majd meglátjátok . . .

— Ördögi fickó vagy, koma, szakította félbe a nekihevíülő ifjut Viktor, még a jégben is tüzet látsz . . .

Igy beszélgettek az önkéntesek, miközben a bohocképü ordonánc áthordta holmijukat a két kis ódon szobába, a Vigilio-utcába.

II.

A szobákat jól fűtötték, tisztogatni nem kellett, az ágyak hófehérek és ruganyosak voltak. Az anyó és Giminia félelmetes gonddal örködtek az önkéntes urak kényelme fölött. A régi polgári élet apró, csintalan örömei újra föléledtek a fáradt fiuk lelkében. Az esteli tere-ferék, a szamovár kékes lángja mellett gyakran éjfélig is eltartottak, miglen Gerzsi, aki leghamarabb szokott elálmosodni, figyelmeztette a fiukat, hogy feküdjenek le, mert reggeli hat órákor már a kaszárnyában kell lenni. S jaj annak, aki csak egyszer is elkésik. A jólelkű Piroska amellett, hogy megvonja a künnlakási engedélyt, harminc napi kaszárnyaáristommal kedveskedik a lustálkodóknak. Az ettől való félelem renászerint álmra kergette a diskuráló katonákat.

De ez az álm rendkívül éber volt, könnyű, gyorsan tova iramodó pihenés, különösen pár hét múlva, amikor Giminia szoborszerű arca lobogó szemei, hajlékony termete mint a ködfátyolkép tünt el s bukkant föl az érző ifjak álmaiban. Nem merték egymásnak megvallani, már titkolódnai kezdtek, mindhármán szerették Giminiát. Gerzsi nyugodt számításal, Viktor szelid szenvedéllyel, Berci tüzzel-lélekkel. Így lassacsán érzékenykedések, apró surlódások keletkeztek a jó barátok közötti, amelyek csak Giminia jelenléte enyhített. A Jégvirág kisasszonyt gyakran meglátogatták illatos szobácskájában az önkéntes urak. Az anyó ilyenkor mosolyt erőltetett ráncos arcán. Lehet azonban, hogy ez a mosoly őszinte volt. Az anyóka talán annak örült, hogy leánya újra vidám lett, rossz hangulata tünedezőben volt . . .

A jég olvadozni kezdett. Estendén, ahogy a fiuk égve várták, hogy Giminia anyja engedélyvel meglátogathassa őket, egy csodaszép dallam ütötte meg a fülüket. Lágy, mégis szenvedélyes dal volt ez, kissé érzélgős, de sok lendülete volt benne, az ébredő szív önkéntelen varázsos megszóalása. A mandolin megvesztegető zenéje kísérté az édes melódiát. Berci lélekzetét elfolytva hallgatta a dalt, míg a másik kettő ideges fészkelődéssel árulta el meghatottságát.

— Halljátok, fiúk, valami Pietroról énekel Giminia, szólott Gerzsi.

— Csönd, Csönd . . . felelte Viktor . . . a zenekíséret tündéri.

— Halljátok, élveztétek a dalt:

„Pietró szép fiú vala —
Trala . . .
Giminiát
Ölette át.
Oly réges-régen valaha . . .
Trala . . . Trala . . .“

Most újra elhallgatott a leány, csak a mandolin hurjai rezegtek harmonikusán . . .

— Ezt a dalt megfogom tanulni, szólott Berci.

— Hívjuk be, talán előttünk is elénekelné . . .

— Csönd, csönd, már folytatja:

„Pietró szép fiú vala —
Trala . . .
A hülen mégis megcsala —
Trala . . .
Sütyött a hold,
Mámorban volt
Amint ölelt és csókota . . .
„Pietró szép fiú vala —
Trala . . . Trala . . .“

Vége. A dal elhangzott, de minden szenvedélye ott tükröződött a katonák arcán. Egy ideig szóltanul bámultak maguk elé, majd újra beszélgetni kezdtek:

— Holnap ünnepet rendezünk, meghívjuk Giminiát is . . . talán elénekelni újból a Pietroról szóló dalt. Teát készítünk, a szamovár mesélő susogásába Giminia hangja fog vegyülni . . . Igen, mulatni fogunk mámoros lélekkel, hajnalhasadtaig, ő vele, soká . . .

— Ugy lesz, szólott Gerzsi tervére Berci, eljön bizonyára . . . Talán meg is fog csókolni engem.

— Ne fecsegi bolondokat, riadt föl merengésből a szelid Viktor . . . Feküdjünk le . . . Én fádom. A kályhában kialudt a tűz . . .

— Csakugyan hideg van.

Künn a dóm órája tizenkettőt ütött.

A három kis fázékony katona a hideg ágyba bujt.

Szegénykék lázasak voltak, szörnyen dideregtek . . .

III.

— Ugy anyóka, kedveskedett Giminia, ne félj semmit, ne riadj föl álmodból, nyugodj, pihenj! . . . Hamar visszajövök. De megkértek az önkéntesek — ő, ők igen szépen tudnak kérni, különösen Berci ur, — hogy ma újra látogassam meg őket. S én megígértem nekik, hogy eltáncolom a tarantellát . . . Azután meg Pietroról fogok énekelni . . . Emlékszel-e anyó, akkor is a tarantellát táncoltam, Pietro lepott meg e gyönyörű kosztümmel, azóta sem volt rajtam. Pietro lábaimhoz omlott s édes hazugságokat fecsegett . . . Nagyon szerettük egymást . . . Minden szilajságotat beleöntöttem a táncba . . . Jól tettem, vagy rosszul, — magam se tudom, de most újra érzem, édes anyó, a régi szenvedélyt . . . Hallod mit mondok . . . Nem szólsz? Aludj anyóka . . . Aludj . . .

Gimnia kiosont a szobából. Kissé lázas volt, megsimitotta a homlokát. Künn megcsapta a hideg szél, könnyű ruhájához jobban odaszoritotta vállára vetett kendőjét.

— Ugy dobog a szívem, szólta magában. Félek, vagy örülök, ki tudja? . . . A folyosó sötét volt, a házbán nagy csönd uralkodott, csak belülről hallatszott az önkéntesek fojtott kacagása. Giminia végigperdült párszor a hideg folyosón . . . mintha gondolkodott volna, bekopogjon-e vagy sem? . . .

— Igen, vallotta meg később önmagának, Bercit szeretem, úgy, vagy jobban még, mint Pietrót . . . Talán ő is szeret engem . . . Talán igazat beszél . . .

Azután hirtelen kinyitotta az egyik kis ódon szoba ajtaját.

Benn már nehéz volt a levegő. Az ifjak erősen cigarettáznak, a kályha befűtve, a szamovár sustergett. Az asztalon boros palackok álltak, a teaszészék mellett rumos üveg. A fiuk felugráltak, amint a leány közéjük csöppent, Gerzsi leemelte válláról kendőjét, Viktor székekkel kínálta meg, Berci hatalmas füstkarikákat fujt maga elé. Vakító jelenség volt Giminia, meztelen karja, áttetsző ruhája, kurta szoknyácskája megbabonázták tökéletesen az ifjakat. Örökké sápadt arcán a láz, az öröm, a szerelem pirja ömlött el, sötét szemeinek villogása az éjféli sugárzó csillaga, vastag fekete haja ringó derekára omlott kigyózó hullámokban . . . Ez volt ő, a feltámadt szerelem, az élni vágyó szenvedély szent láza, az isteni gyönyör megtestesülése . . .

És ők, a szerelmes katonák, megreszkettek és szédültek . . . Hangjuk megrekedt, ajkaik kinosan rezdültek meg, szemük zavarosan csillogott . . . Miglen lassacsán kibontakoztak a meglepődés

első mámorából, a társalgás elevebb lett. Erősen itták a teát, folyt a bor, Giminia édes kacaja derűthozón csendült meg az ódon kis szobában. De nem volt már ez a szoba ódon. A régi, színe-hagyott képek megelevenedtek, friss, fényes máz ömlött el a fakó butorzonon, minden ragyogott . . . minden csillogott . . .

A tarantella . . . Igen, az a szédületes tánc . . . Giminia vad erővel járta a tarantellát . . . Az apró csengettyűk ezüstös zenéje, a szabályos ütemek betöltötték a kis szobát . . . Giminia ringott, mint a mesebeli tündér, lihegett, elfáradt, majd odadólt Berci ölelő karjaiba. Berci szenvedélyesen kereste a pihegő leány izzó ajkait, csókolta mámorosan, míg Viktor meztelen karjait borította el csókjaival, Gerzsi pedig hullámozó hajába temette égő arcát. Giminia szívesen tűrte a csókokat, mert ott érezte keblén szerelmesét, védőjét, aki, ha kell, elkergeti a rakoncátlanokat.

Meddig tartott ez a mámor? A dóm órája már néhányszor jelezte kísérteties ütésével az idő előrehaladását. Ők semmit sem hallottak mind-ebből. Ujra teát készítettek. Giminia cigarettára gyújtott s úgy énekelt:

„Pietró szép fiu vala —
Trala . . . Trala . . .

Berci féltékenyen szólott közbe:

— Giminia, ne énekelj ő róla, Pietróról . . . Gyűlölöm ezt az embert.

A fiuk kakagtak. Giminia tovább énekelt:

„Pietró szép fiu vala —
A hűtlen mégis megesala,
Trala . . . Trala . . .

Berci dühöngeni kezdett. Viktor csitítani akarta a mámoros pajtást, Giminia tovább kacérkodott vele:

Giminiát
Ölelte át
Hol réges-régen, valaha
Trala . . . Trala . . .“

Berci veszettül hadonászott . . . A leány derekához kapott, de az ügyesen siklott ki karjaiból. — Megölöm azt a fickót, kiáltott Berci. Azzal nagyot ütött a levegőbe. A lámpa a földre esett. Vak sötétség lett. Mire gyertyát gyújtottak, Giminia eltűnt . . .

Most nem fáztak a katonák . . . Azért ágyba se feküdtek. Gerzsi a széken, Viktor az asztalra dőlve aludt el . . . Berci a padlón terült el.

Künn hajnalodni kezdett. A dóm órája négyet ütött.

Gerzsi megszólalt álmában:

Pietró szép fiu vala —
Trala . . . Trala . . .

IV.

Oly iszonyu a fölébredés. Borzalmasan hidegek a szobák, az ablakokon meszeszerű jégvirágok ékeskednek. A három kis fázékony katona busan horgasztja le fejét . . . Viktor melán dörmögi:

— Vége mindennek, már tíz óra.

Ijedten, némán kullognak a kaszárnyába. Mindegyik tisztában van sorsával. Piroska ez egyszer nem lesz lágyszivű. Kegyetlen büntetés vár rájuk a négy órai késés miatt. Egy se szól semmit, nem említik az éjjeli mámort. Giminiát és a tarantellát. Csak a harminc napi kaszárnyaaristom réme lebeg előttük.

Piroska csakugyan kegyetlenül bánt el velük.

Még bucsuzkodni se mehettek vissza. A bohócképű ordonanc a kiadott parancshoz híven, visszahordta holmijukat a kaszárnyába.

Ah, oly sokáig zsongott agyukban a közelmúlt története, még se mertek róla beszélni. Csak magukban sohajtották:

— Szegény jó Giminia, gondol-e ránk?

Igen, ő gondol rájuk. Maga előtt látta az égő arcú Gerzsit, a szelid tekintetű Viktort, érezte újra, sokáig Berci szenvedélyes csókjait . . . S míg a csókokat el tudta képzelni, eleven és vágyakozó maradt. De mihelyest az idő mulásával az elképzelt csókok parázsa hamvadó félben volt, Giminia a régi lett, a hideg, szótalan jégvirág . . .

Szegény, csalódott szívű Jégvirág kisasszony a zsaluk mögül leste a rukkoló katonákat. Talán megláthatná Bercit. S ha megpillantaná, titokban csókot dobna feléje . . . De nem látta többé szerelmesét. Eltűnt, mint Pietró . . . Ő, Jégvirág kisasszony, a férfiak mind egyformák. Csak éppen, hogy az egyiket Pietronak hívják, a másikat meg Bercinek . . .

Jávól tőle.

Nem tudom én betölteni
A te lelked mélyét,
Nem tudom én elosztatni
Bánatodnak éjét.

A dalaim nem csillagok,
Nem is pásztortüzek;
Kis, vergődő éjbogárkák,
Ellepik a füvet.

Te meg fönny jársz a magasban,
A csillagok között,
Hol a zúgó vihar szárnyal,
Hova éj költözött,

Csalogánydalt, pacsirtadalt
Hogy hallanál ottan,
Mikor az én szegény szívem
Csak itt alant dobban?

Regős.

Egy ebéd VII. Edvárd királylyal.

— Londoni emlék. —

Irta: Gróf Kinszkyné — Pálmay Ilka.

Mialatt a Savoy-színházban Sulivannek The Grande Duke című operettjében estéről-estére játszottam, sokat forogtam az előkelő londoni arisztokráciában. Mondjam-e, ne mondjam? Mégis, inkább megmondom: nagyon kedveltek, mondhatnám becéztek ebben az oly hűvösen előkelő társaságban. Az emberek mintha felmelegedtek volna körülöttem.

Kit kedvelt bennem: a művésznőt, az asszonyt? Biz' én nem kutattam. Elvégre a művésznő is asszony és nem igen keresi az okát, hogy miért kedvelik. Beéri az eredménynyel.

A londoni legelőkelőbb arisztokráciának egyik legkeresettebb találkozóhelye Lady Marcus Beresford szalonja.

Meg sem próbálom leírni a palotáját. Kudarcot vallanék vele; annyit mondhatok csak, hogy a legfényesebb berendezésű paloták egyike, amelyeket életemben láttam. Pedig eleget láttam, fényesnél fényesebbeket.

Férje, Lord Beresford, valami nagyon előkelő állást tölt be az angol udvarnál. Talán első főudvarmestere volt a trónörökös walesi hercegnek, vagy tán más egyéb állást töltött be mellette; mi asszonyok nem igen jegyezzük meg magunknak pontosan az ilyesmit.

Lady Beresford születésére nézve amerikai nő. Közel jár az ötvenhez s egykor híres szépség volt. Ennek a nagy szépségnek a nyoma még mindig ott van az arcán. Szívesen cigarettázott s vagy ötven cigarettát szitt el naponkint. A cigaretta-tárcája, mely hosszú aranyláncon lógott, sohasem hiányzott az öve mellől.

Még csak annyit mondhatok róla, hogy egyike a legszemélyesebb asszonyoknak s ha beszélt, mindenki elhallgatott, csak hogy minél többet beszéljen.

Férjem benső barátságban van Lord Beresfordékkal s a Lady különös rokonszenvével tüntetett ki. Több volt a rokonszenvnél, mondhatom, hogy nagyon szeretett.

— Egy nap arról értesített, hogy az angol trónörökös szeretne megismerni. Ha nincs kifogásom ellene (már hogy is lett volna!) ebédet ad, melyen a trónörökös is megjelenik. Az ebéd ekkor, meg ekkor lesz.

A kis társaság vagy tizenhét tagból állott. Felerészben urak, felerészben hölgyek a legelőkelőbb körből. Kiletökre nem emlékszem, kettőnek a kivételével; az egyik a házigazda maga, Lord Beresford, a másik Deym gróf, a londoni osztrák-magyar nagykövetségétől. Erre a két úrra azért emlékszem olyan jól, mert az asztalszomszédaim voltak. Még pedig egy különös oknál fogva.

Arra a gondolatra, hogy ez az egész ebéd voltaképpen azért van, mert az angol trónörökös személyesen meg akar ismerni, kicsit izgatott lettem és mielőtt asztalhoz ültünk volna, megkérdeztem Lady Beresfordtól:

— Hol fogok ülni?

— Természetesen a trónörökös mellett, — felelte szeretetreméltóan a háziasszony. Hiszen ő fensége az ön kedvéért jön!

Könyörgésre fogtam.

— Az istenért, ne ültetessen melléje! Nagyon félek . . .

— De hát mitől fél?

— Blamálni találok magamat az angol nyelvtudásommal a jövődöbéli angol király előtt.

Lady Beresford egy kedves bókkal igyekezett megnyugtanni az angol nyelvtudásomat illetőleg, aztán hozzátette:

— Ne legyen gyerek! A trónörökös különben épp úgy beszél a német, mint az angol nyelvet.

De ez se nyugtatott meg és addig kunyoráltam, míg meg nem cserélte a terítéket és mikor leültünk az ebédhez, Lord Beresford és gróf Deym voltak az asztalszomszédaim s én — éppen szemben ültem a trónörökössel.

Mindenekelőtt hadd mondok el, hogy milyen volt az ebéd maga, mert ehhez a nevezetes ebédemhez egy komikus kis epizód emléke fűződik, melyet még most is restellek.

Hanem azért elmondom. (Ha egyszer őszinte vagyok, akkor aztán egészen az vagyok!)

Mialatt egymásutár felhordogatták, magamban számlálgattam az egyes fogásokat. Tizen-négy volt összesen. Hallottam, hogy a trónörökös jól szeret enni s az ebédén személyesen is meggyőződtem erről. Ő fensége pompás étvágygyal fogyasztotta a finom eledelket és alaposan hozzálátott minden fogáshoz, tizenharmadiknál azonban (talán azért esett rajtam a kis malheure, mert éppen a tizenharmadik volt! kivételt tett és elutasító mozdulatot tett a felszolgáló inas felé.

A tálat tovább hordták körül, de láttam, hogy a társaság minden tagja ismétli a trónörökös mozdulatát és nem nyul a tálhoz.

Mikor az inas nekem kínálta a tálat, olyasvalami járt az eszemben, hogy megsérteném vele a háziasszonyt, ha érintetlenül hagynám egyik fogását (valami krém volt) és — szedtem belőle a tányéromra.

Ebben a pillanatban észrevettem, hogy a társaság összenézett. Éreztem, hogy valami súlyos hibát követtem el a szigorú angol etiket ellen. Fülüg elpirultam, de — már benne voltam a malheure-ben; a tányérom fölébe hajoltam hát és elfogyasztottam a tartalmát.

Mialatt azonban kis aranykanalammal felkanalaztam az édességet, (most már csak dachból is az egészet!) nagyon mulattattott az a gondolat, hogy az angol trónörököse várni kénytelen az ebéd folytatásával, míg én a krémemet meg nem ettem.

De azért ma sem bocsátom meg magamnak a súlyos etiket-hibát!

Igaz, hogy később fényesen kiköszörültem a csorbát!

Az egész ebéd alatt a trónörökös egyre hozzám diskurált át. Németül beszélt, de olyan folyékonyan, mintha az anyanyelve lett volna. (A jóságos Lady bizonyosan közölte vele az angol nyelvre vonatkozó aggodásomat.)

Sokat beszélt Magyarországról is.

— Gyönyörű időket töltöttem Magyarországon — mondta igazi lelkesedéssel. — Felejthetetlenül szép időket s valahányszor Magyarországon jártam, soha sem mulasztottam el cigányzenét hallgatni. Rendkívül szeretem; a cigányzenét tartom a legszebb muzsikának a világon!

(Itt közbevetőleg megjegyzem, hogy nekünk magyaroknak fogalmunk sincs arról, hogy mennyire szeretik a mi cigányainkat a külföldön, különösen pedig Angolországban. Valóságilag rajonganak értők.)

A trónörökös Budapestről is beszélt, ahol többször megfordult.

— Wery joly town! (Nágyon vig város!) — fejezte be szavait.

Ezzel vége volt az ebédnek is és következett a »cercle«. Mindenki legszigorubb etiket szerint várta, míg a trónörökös megszólítja. En a második voltam a sorban s a házigazdával csevegettem, mikor a trónörökös megszólított.

Tudakolódtam, hogy vagyok meglegedve a londoni sikereimmel? Megköszöntem az érdeklődését s azt feleltem, hogy az angol közönség után mindjárt a magyar következik a művészet megbecsülésében.

— Az angol közönséget — mondta a trónörökös — nem mindenki tudja meghódítani. Kegyednek persze könnyű!

Mélyen meghajtottam magamat az igazán királyi bókra.

— A grófné — szólalt meg a háziur — nagyon szerencsésnek érezné magát, ha fenség előtt énekelhetne . . .

— Bravo! — felelte a trónörökös és ismét felém fordulva, nagy meglepetésemre azt kérdezte:

— Tudja-e grófné a »Ritka buza, ritka árpa, ritka rozsa«-t?

— Hogyne tudnám, fenség, minden magyar nótát tudok.

— Ha kedves akar lenni, azt énekelje el. Az a kedvenc nótám!

Természetesen elénekeltem. Talán soha szebben, mint akkor. Ugy éreztem, hogy ezzel tartozom a hazámnak.

Férjem kísért, aki igazi művész a zongorán.

A trónörökös látható élvezettel hallgatta a »Ritka buza, ritka árpa, ritka rozsa«-t, sőt magyaros felbuzdulással (talán valami magyarországi reminiscencia ébredett ő fenségében!) mintha egy kis fejbillegetéssel is kísérte volna a nótá utemeit.

Alighogy a dal elhangzott, a trónörökös így szólt:

— Még egy kedves magyar nótám van, azt is tudja?

— Melyik, fenség?

Nagyon halkán dudólgatta:

— »Hallod-e te, kőrösi lány?«

Elénekeltem a kőrösi lányt is a fodros szoknyájával együtt és az angol trón örököse, most már VII. Edvárd királynál hálásan szorította meg érte a kezemet.

Másnap egy remekszép brochet küldött, amelyet a legnagyobb féltékenységgel őrzök most is az ékszerem közt!

Mentünk a hegyre fölfelé . . .

Mentünk a hegyre fölfelé
Egy csendes alkonyon;
Pirosló fénybe öltözött
A szürke szirtorom,
S az erdő halkán suttogott
Egy mélabús regét:
És én megfogtam kedvesen,
Szép kedvesem kezét . . .

Ő rám tekintett szótlanul,
Nem kérdé, mért teszem?
És ajkunk csókba forrt legott,
Mig titkon, nesztelen
A nap leszállt s eltűnt a fény
És hűvös lett a lég.
. . . S az erdő halkán suttogott
Egy mélabús regét!

Juszuf.

Apróságok.

Széchenyi és Deák.

Egész Magyarország megdöbbenve hallotta Széchenyi megőrülésének hírért. Mindenfelé arról beszéltek, igaz-e, nem igaz-e? Volt a ki hitte, volt a ki nem hitte.

Deák Ferencz körül is erről beszélgettek egy társaságban. Perczel Mór hevesen odafordul az »öreg ur«-hoz:

— Aztán szeretném tudni, te hiszed-e, hogy az az ember megbolondult?

Deák egy kicsit megsértődve, de szokott böles kedélyével válaszolt.

— Ilyenek vagytok ti, lássátok. Mig helyén volt az esze, mindig azt beszéltétek, hogy bolond, most meg mikor igazán megőrült, nem akarjátok elhinni.

Eötvös Józsefről.

Mikor 1870-ben arról volt szó, hogy a csalhatlansági dogma ügyében milyen állást foglaljon a magyar püspöki kar, Andrassy miniszterelnök ez ügyben Eötvös Józseffel Bécsbe utazott. Andrassy az egész uton kellemesen szórakoztatta Eötvöst, Marcheggnél egyszerre elborult az Andrassy arca.

— Kedves Pepi, miért is megyünk mi most Bécsbe?

Eötvös kétségbe esett.

— Hát te nem is tudod?

— Nem, kérlek, magyarázd meg.

— Ahhoz rövid az idő.

— Negyven percünk van, az alatt mindent meg lehet magyarázni.

Eötvös hát előadta s mikor Bécsbe érkeztek, Andrassy mosolyogva köszönte meg a magyarázatot.

— Köszönöm, Pepi, értem az ügyet.

Eötvös szíve mégis elszorult, mikor a királyi tanácsban lejelölő Andrassy a véleményét kérték. Beszélt a dologról világosan, értelmesen, a tárgy teljes ismeretével, meggyőzően, úgy, hogy javaslatát rögtön határozattá emelték. Eötvös nem tudott hová lenni a csodálkozástól s eszébe jutott a königsbergi filozofus szava:

A lángésznek a tudományhoz nincs köze, ő a művészet körébe tartozik.

Széchenyi és Andrassy.

Széchenyi István gróf Andrassy Gyulát már gyermekkorától ismerte, nagyon megszerette és szíve egész melegével csüggött rajta, amint erről hátrahagyott naplói megható tanúságot tesznek. A jövő emberét látta benne rátermettnek, hogy a nagy munkát, a melybe ő belefogott, szerencsés befejezésre juttassa. Andrassyt 16 éves korában Pesten erős láz ágyba vetette. Szülei nem voltak a fővárosban Széchenyi órákat töltött nála. Első kérdése volt:

— Ki az orvosa?

— Balogh.

— Miért nincs itt?

— Mert sok a dolga.

Széchenyi azonnal hívatta az orvost s így szólt hozzá:

Ön mindenféle jótékony egyletnek, vagy az elnöke, vagy a titkára s folyton fut az egyikből a másikba. Tudja meg, hogy nagyobb jót hazájával nem tehet. Mintha helyreállítja a fiu egészségét. Arra kérem, hogy valahányszor hozzá megyek, önt is ott találjam.

Még gyermek volt Andrassy, a midőn Széchenyi egy izben így szólt hozzá:

— Te belőled minden lehet, a mi csak akarsz, még Magyarország nádora is.

Kemény Zsigmond szivarjai.

Falk Miksa egyszer felment Kemény Zsigmondhoz, hogy magával vigye valami ülésre. Kemény már fel is öltözött, a kalapját is feltette, egyszerre csak az oldalzsebéhez kap, kivesszi a szivartárcáját, az asztalon ott volt már 2—3 havanna szivar, azok mellé oda tesz még ötöt-hatot. Megkérdezi Falk Miksa, hogy mit akar ezzel. Azt mondja rá Kemény:

— Hát az inasom az én szivarjaimat szívja s ha ilyen kevés van itt, röstel belőle elvenni. Sajnálom szegényt megrövidíteni.

Csengeryről.

A szabadságharc után sok bujdosó hazafi közt Csengery Antal is rejtőzködött egy hortobágyi vén gulyás házában. Megkínálja a gulyás a kulacsból:

— No egy kis bort!

— Köszönöm alásan, nem iszom bort soha.

— No hát egy kis jó dohányra csak rá tetszik gyujtani?!

— Nem szoktam én dohányozni.

— Ugyan, ugyan — csóválja meg a fejét az öreg gulyás — hogy nőhetett már fel ilyen barommódra!

A magyar ló és a magyar ember.

Mikor Ferencz császár Erdélyben utazott, egyszer az idősebb, Wesselényi Miklós vitte híres szép lovainak egyik községből a másikba. A báró maga hajtott, s mikor egy veszedelmes uton egy szakadék felé nagy vágatva haladnak, egyszerre a prűszkölő tüzes paripák közé veti a gyeplőt. A császár kétségbeesve pattan fel a kocsiban s halálra vált arccal nézi a veszedelmet. Már a lovak a szakadék szélén állanak. A báró egy éleset füttyent, a lovak egyszerre megtorpannak, megállanak.

— Lássá, Felséged — mondta a báró mosolyogva — ilyen a magyar ló, ilyen a magyar ember is. Toporzékol, kényeskedik, de azért bizvást megeresztheti Felségedet a gyeplőt, sohse viszi veszedelembé Felségedet.

Szent-Tamás ostrománál.

Szent-Tamás egyik sikertelen ostrománál Máriássy ezredes visszavonulót fuvat, vissza is vonult az egész sereg, csak egy káplár lövöldöz tovább egyik oldalon a maga csapatával. Máriássy utánna küld egy tisztet, de azok csak lövöldöznek és nem jönnek vissza. Mikor jó idő múlva mégis előkerültek, Máriássy elébök toppan és rákiált a káplárra:

— Nem hallotta a hátrálót?

— Hallani hallottuk.

— Hát miért nem fordultak vissza?

— Hát instálom, puskaaporunk is volt, meg, golyóbisunk is volt még, rácsok is voltak még az árkok között. Most, hogy a töltésünk elfogyott, visszajöttünk.

Nem esalom meg az uramat.

— Jelenet. —

I.

(Nyári alkonyat A kerti lugasban együtt ül Dénes Loránt a feleségével egy két részre osztott ujságot olvasva. A távolból ideszűrődik valami zenekar muzsikája.)

Az asszony:

Olvassa ezt; fölötte érdekes
A jogtanácsosék tragédiája
Félve sincs, hogy vasútra kísérte
Az új menyecskét az édes mamája
S egy boldog ifjú nászi pár
Ragyogó, bűvös ábrándokkal telve
Ment felfedezni csodavilágát
Délzaki tájnak, ahol a lég is
Mámoros illattal, varázsszal telve.
Szívükben a láng örökös lobogással
Égett a szerelem oltára fölött,
S bárha rügyét bontotta az ibolya,
Rejtekébe nyár költözött;
Szép volt, diadalmas, ragyogó példája
Minden szerelemnek ez a szerelem:
Szebb, mint a rózsalugas ezernyi virággal,
Csillogó harmatcsepp gyöngye levelen,
Félvbe sem tellett, elhervadt már is,
A világ prédája, amit eddig soha
Meg se tudott más . . .

A férfi:

Bizony, csakis a nő hibás.
Nem is volt szerelem, amit egykor érzett,
Csak szeszély talántán, múló hangulat . . .
Ábrándba merülve, oh, hány fiatal lány
Van, aki önszive tréfáján mulat!
Rengeti ringatva szíve virágit,
Á modik s álma oly elringató,
Nem látja, nem akarja tán észre se venni,
Hogy mint viszi tova a gyenge hajó,
Hazug ez az álom, az a valóság,
S álmodva amit mond: hazug a szó.
Legtöbbje szeret, tán pusztá divatból
Vagy mivel irigységet fakaszt,
Férjhez is megy sok az álmodó hadból,
S nem látta, nem érzi sosem a tavaszt.
Azt hiszi, örökkön úgy kellenne lenni,
Csak csaló nap érte, az tetszik neki,
De az igazi meleg melengető fényét
Soha nem érezte — nem is szereti.
Él a nagy világnak, mint megannyi bábja
Hazug fogalomnak: neve társadalom . . .
Felhuzná az orrát, hogyha azt hallaná,
Hogy van még más élet; két szerető lélek
Boldog akkor is még, ha virágot szedhet
Árnyas domboldalon.
Szívük dobogását semmisse zavarja,
Övek a mindenség, nekik süt a nap,
Kar karba fonódva, oh, édes a séta
Csókos pihenőkkel a lombok alatt.
. . . Tegye le édes, oly csunya regény az,
Látom, a kis keze már is remeg.
Szerető párját a szerető férfi,
Higye el, kis szívem, sosem öli meg.
Bár asszonyi hűség gyorsan eliramlik,
Tudja, tizenkilenc meg egy hiján husz,

Bölcsesség sincs benne, mindössze a kérdés,
Mikor tetszik meg egy újabb bajusz?

Az asszony:

Ohó, kis uram, ne olyan erősen,
Engem is sért, amit beszél,
Azt hiszem, engem tán nem érint
A leányhűség meg a szél.

A férfi:

Az Isten ellen volna véték.
De lássa, olyan bolond vagyok!
Sokszor sötétnek látom azt is,
Ami vakítóan ragyog.
Éjjel, amikor szenderegve
Két hófehér kar átölel,
S gügyögő, lázas szavaimra
Gügyögő, lázas szó felel, —
Valami árny borul a szívemre
És sirni is tudnék nagyon,
Mert kételkedem abban a szivben,
Mely maga az égi ótalom.
Tudom, bolondság, én tudom csak,
Hogy még az álma is enyém,
De lássa, mégis sirni tudnék,
Az eszem sincs olykor helyén.
Volt egy idő, vad, léha vágyak
Ejtették lelkemet rabul,
(Ha maga nem jön, rózsaszálam,
Elveszek vigasztalanul.)
Pillangó módra szálldogálva,
Sok szép virág nézett reám,
A sok virágnak édes méze
Volt nappalom és éjszakám.
Kerestem lelket s nem találtam,
Bűbajos volt mind, de hideg
S panaszomat, hogy elzokogjam,
Nem volt — kis szívem — senkinek.
Azt hittem olykor, hogy belőlem
Már minden jobb érzés kihalt
És énekeltem selyem ruháról,
Selyembe öltözött perditárol,
Mámorba fulva sok buta dalt.
A becsületről azt gondoltam,
Hogy réges-régen elfogyott...
Csapongó lepke, akit megkivánt,
Az szárnyai alá jutott.
Új életre azóta kaptam,
Hogy maga lett a vigaszom.
Oh van még hűség, tudok kacagni
Gyámoltalan, bús panaszon,
De az a rém, az egyre üldöz,
A multam férközik közénk,
Hogy megtépje a rózsaszálát,
Mit együttesen öntözünk;
S azt súgja egyre a fülemben
— Érzem, a hangja mily hamis —
Hogyha az alkalom kívánna,
Meg tudna csalni maga is.

Az asszony.

(Odakuporodik az ura ölébe és átkarolja szerelmesen a nyakát.)

Azt tudtam, hogy a kis uracskám
Olykor sok-sok csacsit beszél,
De mégse hittem ilyet róla...
Én leányhűség?... kósza szél...

A férfi:

Ne bántsza ez a vergődésem,
De amikor úgy szeretem!
Talán sebez, de mindörökké
Fog élni ez a szerelem.
Nézze, bolond ugyan a tervem,
De tegye meg a kedvemér'.
Tegyük fel, nem vagyok a férje,
Hanem valami gavallér:
Az uracskája két hónapja
Valahol messze táj' tanyáz,
Mellőzött asszony sóhajától
Visszhangzik egész nap a ház,
Vigasztalóként a ficsúr
A maga szívére vadász.

Az asszony:

(Kacagva összecsókolja az urát, majd szeliden megpaskolja az arcát)

Helyes, én állom, látni szeretném,
Hogy a szerelmes kicsi párom
Miként csapongott legénykorában
Megannyi himes rózsaszálon.

II.

(A férfi kimegy a kertbe és rövidesen jön vissza, mintha most érkezne látogatóba.)

— Csókolom bájós kis kezét.
— Az Isten hozta mifelénk,
De rég járt erre, kerüljön bel'jebb!
— Két hónapja lehet legfeljebb.
— Két hónap! (sóhajt) szörnyű nagy idő:
Egész mult, vissza sohse jó.
Hol, merre jár?

— Az isten tudja.

Van oly idő, mikor befutja
Az érző ember a vadont
És mint a sebzett szarvas, áhit
Hives patakot. Nagy csodáit
A természetnek szomszójához,
Az álmaikat visszahozza
És elmerengve gondol rája,
Ki nappala és éjszakája,
Multja, rég elhunyt reménysége.
És nem jó meg a vigasz mégse.
Két szem varázsos fénye mellett
Tanult valamikor szerelmet,
S a rózsaszál, mely neki virágzott,
Most másnak terem boldogságot.

— Hagyja, ne mondja, legyen feledve,
Rózsaszirmok közt eltemetve.

— Lehet feledni, ha szerettünk?
Nincs föltámadás, ha eltemettünk?

— Amit a sors is elintézett,
Nem hozza vissza semmi végzet.

— De vissza kell, hogy hozza mégis,
Hisz boldogságra vágyom én is.

(Meg akarja fogni az asszony kezét, de az visszahúzza.)

Tudom, szeret, csak eltitkolja,
A csillagoknak panaszolja
Sápadt fehérlelő mártírcsallal,
Hogy nem boldogul már a harccal.

(Büszkén:) Téved, uram, nincs szenvedésem.

Az uramé az ölelésem,
A két karom csakis őt várja,
Örök hűséges, féltő párja
Maradok.

— És mit kap cserébe?

Ekkora hűségnek hol a bére?
Gondol-e ő is haza néha?
Nem érdemli magát ez a léha;
Rózsaszirm a dudva mellett, —
Oh, hogy ezt is megérnem kellett!
Milyen szomorú, rideg álom,
Hogy valamikor réges-régen
Maga volt az ideálom.
Hogy másé lett, — még elfeledném,
De én busulok a küzdelmén;
Látom, hogy szenved szörnyű módon,
(Magam is éppen úgy kinlódom),
Szinte hallom a sóhajtását
S megsiratom a rózsa hullását.
Kinek ily hófehér a lelke,
Nem ezt a sorsot érdemelte.

— Ne szóljon kérem, nem panaszlom
A sorsom, mint megannyi asszony,
Ha nevet is a világ érte,
Csak maga ne nevéssen érte.
Lehet gyönyör a szenvedésben
És nem kürtöljük szerte még sem,
Én választottam, én bűnhődöm,
Mint százezernyi sok elődöm.

— Ez nem igazság, isten se kívánja,
De adja is, hogy meg ne bánja.

Pedig másképp is lehetett volna,
Hej, ha az a dal még egyszer szólna
Oly epekedve, merengő lágyan,
Mint amikor engem szeretett
S szállt boldogan tova az éjszakában...

— Ne hozza újra fel a multam,
Maradjon tovább is elfeledve,
Megfakultan

— De felhozom, hogy maga lássa,
Milyen a szíve messiása,
Mert látom már, hogy nem felejtett,
Habár szív nélkül elveszejtett.

— Oh könyörüljön, esdve kérem!

— Ha tudná, mint lobog a vérem
Lázás, emésztő indulatban!
Magáé marad szakadatlan,
Örökkön át a magáé volt,
Miénk a tisztán kéklő égbolt,
Kettőnké minden madárének,
Csobogása az ér vizének,
Kettőnké, hogyha nem is mondja
Az árnyas erdő zugó lombja;
Emlékszik? Nem jött szó ajakunkra,
Tán nem is ismertünk magunkra.
A lelkünk sejtelemmel telve
Járt egybefonódva, elfeledve,
Hogy más is él még a világon.
A feje érte a válamat
És azt susogta pici szája:
Ez a boldogság éjszakája!
Pedig le se szállt még a nap
S én azt feleltem átölelve:
Édes kicsi fehér virágom!
És ezt a multat elfeledné?
Én akkor voltam legboldogabb
Annál a drága győzelemnél.

(Már kezében van a keze az asszonynak, aki nem is iparkodik, hogy visszahúzza. Mikor azonban jobban közeledik feléje és át akarja ölelni, már-már oda ér álmodozó fejéhez a feje, — az asszony kiszakítja magát, felugrik és elszalad. A férj egyedül:)

Ej, de nehéz, hanem szelidül,
Akármily kínos a dolog.
Hanem az is szent, megszemjajtam
S most a csókjára gondolok,
Manó vigye a tréfaságot,
Egy csöppnyire se folytatom,
Csak visszajöjjön, epedve várom,
A két ölelő karomba zárom
És csókolom, csak csókolom.

(Öt perc is elmúlik, az asszony még se jön. Helyette a szobaleány hoz egy apró cédulát. Olvas:)

Kedves barátom, ne örüljön még,
Van ideje rágyujtani a dalra,
Az okos asszony — még ha gyöngye is —
Nem segíti a léhát diadalra,
Elkápráztathat könnyen bárkit is
A kacérságom szava, mosolya,
De annyi szent, akármint hisz felőlem,
Az uramat még vele magával
Sem csalom meg soha.

Bob.

Hangok.

Irta: Vidor Marci.

Milyen másképp szól hangja a gyönyörnek,
S mi más a hangja bűnnek, fájdalomnak!
Ott a szívek új élet felé törnek,
Itt haldokolva mind összeomolnak.

Mosolyba, dalba olvad ott az élet,
Itt a siralom könnyeit kiontja,
Ott virulnak a zöldelő remények,
Itt nincs a fának levele, se lombja.

Ó édes, boldog hangja a gyönyörnek
Szívemben vigan meddig szól az ének,
S mikor hallom meg rémes közeledtét,
Sirató dalát egy bús temetésnek?

